

Problematika softwarových licencí v kontextu norem a pravidel Evropské unie

Problems of software licenses in connection with standards
and regulations of European Union

Vít Rafaj

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Vít RAFAJ**
Osobní číslo: **A07087**
Studijní program: **B3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Informační a řídicí technologie**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Problematika softwarových licencí v kontextu norem a pravidel Evropské unie**

Zásady pro vypracování:

1. Vypracujte literární studii, týkající se problematiky softwarových licencí.
2. Specifikujte blíže End User Licence Agreement (EULA).
3. Zaměřte se též na licence typu General Public Licence (GPL).
4. Obě licence porovnejte z pohledu výhod a omezení.
5. Vypracujte popis licencí vhodných pro komerční a nekomerční užití.
6. V závěru práce diskutujte důsledky nesprávné volby softwarových licencí ve firmě či podniku.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **Autorské právo : ÚZ - úplná znění předpisů. právní stav ke dni 15.6.2009. Česká republika : C. H. Beck, 2009. 236 s s. ISBN 978-80-7400-203-8.**
2. **KŘÍŽ, J. Ochrana autorských práv v informační společnosti. Praha : Linde, 1999. 252 s. : il. s. ISBN 80-7201-190-1.**
3. **SMEJKAL, V. Internet a ůůů. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha : Grada, 2001. 284 s. ISBN 80-247-0058-1.**
4. **ČERMÁK, J. Internet a autorské právo. 2. vydání. Praha : LINDE, 2003. 252 s. ISBN 80-7201-423-4.**
5. **Www.microsoft.com [online]. 2009 [cit. 2011-02-07]. Find End User License Terms for Microsoft Software Licensed by Microsoft or the Computer Manufacturer. Dostupné z WWW: [http://www.microsoft.com/About/Legal/EN/US/IntellectualProperty/UseTerms/Default.aspx].**

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Dagmar Janáčová, CSc.

Ústav automatizace a řídicí techniky

Datum zadání bakalářské práce:

24. února 2013

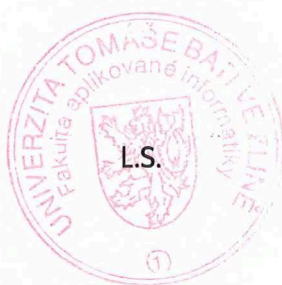
Termín odevzdání bakalářské práce:

14. června 2013

Ve Zlíně dne 24. února 2013

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.

děkan

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.

ředitel ústavu

ABSTRAKT

Práce objasňuje pojmy okolo softwarových licencí a autorského práva. Vysvětluje důvody vzniku organizací na ochranu open source, rovněž se věnuje problematice softwarových patentů v kontextu legislativy Evropské unie. Pokračuje popisem licencí typu EULA, GNU GPL a v praktické části práce je srovnává z pohledu uživatele a programátora. Posledním bode práce je nastíněna možnost právního postihu firem při porušení licenčních podmínek používaného software a finanční ztráty dané nevhodnou volbou licencí a/nebo služeb.

Klíčová slova: Licence, Software, EULA, Autorské právo

ABSTRACT

The thesis is clearing up terms about software licensing and Copyright Law. The thesis explains reasons of origin of organization for protection of open source, likewise follows problems of software patents in context of legislature of European Union. The thesis continues explaining terms like EULA, GNU GPL and in practical part, there is comparison from user's and programming engineer's side of view. Last juncture is focused on law sanctions for companies that break the license conditions of software, which they use. The last juncture is also focused on loss of money caused by misbecoming license choice.

Keywords: License, Software, EULA, Copyright Law

Děkuji tímto paní doc. Ing. Dagmar Janáčové za konzultace v průběhu práce, za shovívavost, trpělivost a za věcné směřování. Rovněž bych chtěl poděkovat mým rodičům a zbytku rodiny za podporu, jež mi poskytli při psaní této práce.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 SOFTWARE LICENCE	11
1.1 FREE SOFTWARE FOUNDATION INC. A PROJEKT GNU	13
1.2 OPEN SOURCE INICIATIVA – OSI.....	14
1.3 ČESKÉ SDRUŽENÍ PRO SVOBODNOU INFORMAČNÍ INFRASTRUKTURU	14
1.4 OSS ALIANCE – SPOLEČNOST PRO VÝZKUM A PODPORU OPEN SOURCE.....	15
1.5 CREATIVE COMMONS	15
1.6 OBJASNĚNÍ POJMŮ SOUVISEJÍCÍCH S LICENCEMI	16
1.6.1 Copyright.....	16
1.6.2 Copyleft.....	17
1.6.3 Volné dílo podle české legislativy autorského práva.....	18
1.6.4 Software patent a počítačem implementovaný vynález	18
1.6.5 Cross–licensing	22
1.7 DĚLENÍ SOFTWARE LICENCÍ PODLE FSF INC.....	23
1.7.1 Free software	23
1.7.2 Non Free software	26
1.7.3 Shareware a přidružené pojmy	27
1.8 SPECIÁLNÍ LICENCE	30
1.8.1 SLA	31
1.8.2 SPLA	31
2 EULA – END USER LICENSE AGREEMENT	32
2.1 VÝKLAD AUTORSKÉHO ZÁKONA K NĚKTERÝM Z MOŽNÝCH SPORNÝCH BODŮ V EULA:	34
3 LICENCE GNU GPL ,KOMPATIBILNÍ A ODVOZENÉ	37
3.1 LICENCE GNU GPL	37
3.2 LICENCE KOMPATIBILNÍ S GNU GPL	38
3.3 LICENCE NEKOMPATIBILNÍ S GNU GPL.....	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	40
4 SROVNÁNÍ LICENCÍ TYPU GNU GPL S LICENCÍ TYPU EULA	41
4.1 VÝHODY A NEVÝHODY GNU GPL Z POHLEDU UŽIVATELE	41
4.2 VÝHODY A NEVÝHODY EULA Z POHLEDU UŽIVATELE	42
4.3 VÝHODY A NEVÝHODY GNU GPL Z POHLEDU TVŮRCE SOFTWARE	42
4.4 VÝHODY A NEVÝHODY EULA Z POHLEDU TVŮRCE SOFTWARE.....	43
5 LICENCE VHODNÉ PRO KOMERČNÍ A NEKOMERČNÍ UŽITÍ	44

5.1	LICENCE VHODNÉ PRO OPEN SOURCE SOFTWARE.....	44
5.2	LICENCE VHODNÉ PRO SHAREWARE	44
6	DŮSLEDKY ŠPATNÉ VOLBY LICENCÍ VE FIRMĚ	46
	ZÁVĚR.....	48
	CONCLUSION	49
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	50
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	55
	SEZNAM OBRÁZKŮ	58
	SEZNAM PŘÍLOH.....	59

ÚVOD

S rozvojem počítačů docházelo a dochází logicky též k rozvoji software, ten by měl kopírovat požadavky trhu, potažmo koncových uživatelů. V moderní společnosti se přistupuje k software jako k autorskému dílu a z toho plyne i právo duševního vlastnictví. K vymezení práv a povinností uživatele, ať už jde o velký podnik nebo jednotlivého spotřebitele, slouží software licence. Jejich volbou může programátor vhodně pozicovat svůj produkt na trhu. Rovněž koncový zákazník nebo oddělení informačních technologií v podniku z typu licence poznají základní výhody a omezení. Vhodnou volbou se dají snížit pořizovací náklady a to mnohdy i markantně. Obzvláště v poslední době, po ekonomické krizi a v ekonomické stagnaci mnoha zemí, se prosazuje software neplacený a to jak na profesionální, tak i neprofesionální úrovni.

Autorské právo, právo duševního vlastnictví, patentové právo atp. slouží k ochraně tvůrce nebo tvůrců, porušením podmínek software licence dochází obvykle i k porušení autorského zákona respektive duševního vlastnictví. Tímto jednáním se člověk, podnik či instituce vystavují možnosti právního a zpravidla i finančního postihu.

Ačkoliv to mnoho lidí v praxi neví, existují i jisté možnosti na obranu uživatele software. Jde zejména o škodu způsobenou vadným software a o odpovědnost za jeho vady. Tuto problematiku si však na lokální úrovni upravují jednotlivé státy samy.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SOFTWARE LICENCE

Software licence je právní dokument upřesňující jak a jakým způsobem může nabyvatel se software nakládat a jaké mají obě strany práva a povinnosti.

Základní dělení je prováděno několikerým způsobem. Podle toho zda uživatel získává software za úplatu či nikoliv. Jiným hlediskem by pak mohlo být, zda je takový software možno využít ke komerčnímu použití či nikoliv. Takovýchto dělení lze vymyslet mnoho. Pro potřeby pochopení je stanoveno naše primární kritérium: zda software je či není poskytován za úplatu.

Je nicméně také potřeba definovat, co se rozumí pojmem komerční užití, neboť tento pojem se v licencích objevuje také a mohl by nám naše prvotní dělení do jisté míry ovlivnit.

Za komerční užití software budiž považována taková činnost nabyvatele licence (dále jen uživatel), která vede k finančnímu obohacení. Není to tedy činnost, kterou provádí uživatel za účelem osobní potřeby, ale za účelem zisku. V praxi to znamená, že užití v podniku, firmě či v zaměstnání se považuje za komerční činnost. Specificky je toto upravováno pro neziskové organizace a vzdělávací instituce, ať už státní či soukromé [4].

Je dán jednoduchý a obecný příklad z praxe. Pro představu slouží software, z jehož licenčních podmínek plyne, že jej nezískávám za úplatu pokud jej nepoužívám ke komerčnímu využití. To ale není přímo vyloučeno a ve smluvních podmínkách může být požadována jistá suma jako kompenzace, pokud bude software komerčně využíván. Vezmeme-li uživatele, který bude například upravovat text v textovém editoru, bude mimo zaměstnání a na svém osobním počítači. Bude – li výsledkem soukromý dopis, pak je vše tak jak má být. Je uvažováno, že tento uživatel bude požádán kolegou o sepsání jeho dopisu za úplatu. Takovým jednáním by došlo k porušení licenčních podmínek a mohlo by hypoteticky dojít k vymáhání práva autora na uživateli, který porušil licenční podmínky a obohatil se.

Druhým běžným příkladem z praxe budiž to, že se kupuje software, který je zdarma a volně šířitelný. Cena zahrnuje podporu výrobce, ať už jde o dostupné manuály, opravy chyb nebo aktualizace. Obvykle se do této ceny započítává i cena balení, v němž je software dodáván. To ale s rozvojem digitální distribuce odpadá.

Z druhého příkladu nám plyne, že ačkoliv software samotný byl zdarma, jisté prostředky pro jeho koupi byly vynaloženy. Pro potřeby tohoto řazení je považován takovýto software za software bezplatný.

Jak by bylo po čase zjištěno, nahlížení na software z hlediska pouze toho, zda je získáván za úplatu či nikoliv, by byl pro komplexní chápání problematiky přinejmenším zavádějící. Nahlížení na některé typy licencí se mohou mírně lišit podle toho, zda je na ně nahlíženo z pohledu Free Software Foundation Inc. či nikoliv. Tedy zda-li je hodnocena licence a potažmo software podle toho, zda je poskytován za úplatu nebo zda je software tzv. svobodný. Svobodný software neznamená, že je nutně dostupný bezplatně a bezplatný software nutně neznamená, že software je svobodný. Svoboda software znamená dostupnost zdrojového kódu pro koncového uživatele a možnost jeho úpravy dle vlastních potřeb, eventuálně možnost jeho následného šíření.

Zdrojovým kódem, lze se rovněž setkat s pojmem zdrojový text nebo slangově „zdroják“, je myšlen zápis programu textem některého z programovacích jazyků. Ať už se jedná o jeden nebo o několik souborů. Změnou takového zdrojového kódu lze měnit funkčnost programu, respektive přizpůsobovat jej svým požadavkům. Pro vytvoření funkčního spustitelného programu vede od zdrojového kódu cesta skrze kompilátor.

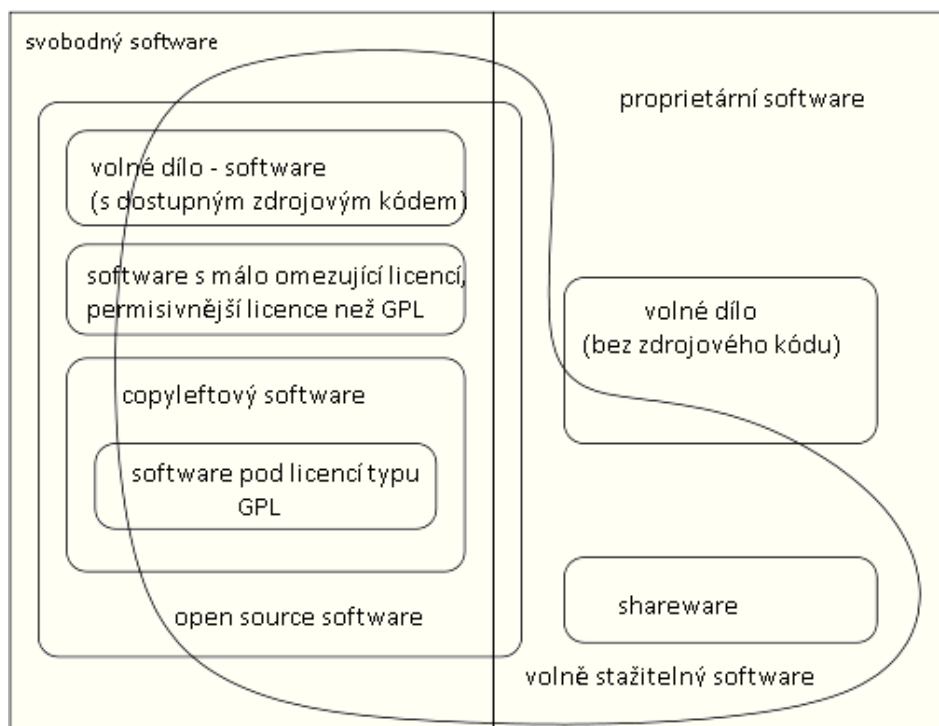
Kompilátorem se obecně rozumí programový nástroj, jenž je schopen ze zdrojového kódu sestavit spustitelný soubor. Problematika kompilátorů je pochopitelně mnohem složitější, nicméně pro potřeby této práce toto vysvětlení postačí.

Dostupnost zdrojového kódu se může zdát pro běžného koncového uživatele zcela nepodstatnou záležitostí. To je do jisté míry dáno tím, že takový uživatel chce software pouze používat a nikoliv upravovat. Chce být srozuměn s funkcionalitou a nechce ji měnit. Mnohem podstatnější je dostupnost zdrojového kódu pro velké podniky i střední podniky, respektive pro jejich vývojáře. Možnost úpravy kódu zde může hrát velkou roli. Pro samotného vývojáře, programátora, je dostupnost zdrojových kódů klíčová. Pokud může podle licenčních podmínek zdrojový kód upravovat, měnit, či využít celé bloky již hotového kódu, lze si tím vývoj nebo úpravu aplikace velmi urychlit a zjednodušit.

V praxi je ovšem potřeba dbát na licenční podmínky a uznané patenty, aby využití části kódu neporušovaly podmínky možností jejich užití.

1.1 Free Software Foundation Inc. a projekt GNU

Pro pochopení dvojího náhledu na některé licence, budou uvedeny důvody a počátky vzniku Free Software Foundation Inc. (dále jen FSF Inc.), americké neziskové nadace pro svobodný software a na počátky projektu GNU, neboť oboje spolu úzce souvisí.

Obr. Č. 1: Dělení software podle FSF Inc.

Zdroj: vlastní tvorba autora

Počátek projektu GNU, což je rekurzivní zkratka pro „GNU is Not Unix“, tedy v češtině „GNU není Unix“. Počátky projektu sahají do let 1983 a 1985. V roce 1983 byl napsán dokument označovaný za „Initial announcement“, v překladu znamenající počáteční oznámení. Richard Stallman v tomto dokumentu psal, čím se bude projekt GNU zabývat. Jak plyne z překladu zkratky, šlo o vývoj alternativy operačního systému Unix, který by měl být volně šířitelný a nekomerční. V roce 1985, než byly zahájeny práce na projektu, byl vydán tzv. GNU manifest, který nabádá programátory ke spolupráci a vysvětluje výhody takového spojení. Do roku 1985 se datuje vznik FSF Inc., kterou založil Richard Stallman na podporu šíření svobodného software a možnosti copyleftu. Do projektu GNU se také zapojil a rovněž z něj čerpal, Linus Torvalds. Známy vývojář a

praotec operačního systému Linux. Projekt GNU vedl k vydání operačního systému GNU/Hurd s vlastním jádrem Hurd, které se ale pro své nedostatky příliš neosvědčilo. Mnohem známější a úspěšnější je GNU/Linux, který používá jádro systému Linux. Tento operační systém se stal populární zejména na serverech, přestože existuje i velké množství distribucí pro osobní počítače. Myšlenky svobodného operačního systému se chopily velké společnosti IT průmyslu jako Hewlett-Packard, Novell a další [35].

Dnes FSF Inc. po právní stránce dohlíží na dodržování pravidel vydávání svobodného software a bojuje za jeho dostupnost, včetně volných formátů souborů. Rovněž také pořádá kampaně na osvětu v této věci, bojuje proti a upozorňuje na omezení volnosti uživatele stran produktů Microsoftu, Applu a ochran multimediálních souborů (zejména DRM) a software patentů. Je držitelem mnoha copyrightových práv na velké množství svobodného software a je také autorem nejvyužívanější licence pro volný software, GNU GPL [14].

1.2 Open Source Iniciativa – OSI

Je organizace založená roku 1998 Ericem Raymondem. Cílem organizace bylo a je podporování open source komunity (komunita lidí zabývající se vývojem svobodného software) a podpora jejich marketingu. Raymond byl zastáncem ideje svobodného software. Měl zato, že vývoj svobodného software bude mít za následek kvalitnější a levnější software. V roce 1998 byl také podpořen firmou Netscape, která uvolnila zdrojové kódy svého tehdy populárního webového prohlížeče Netscape Navigátor 5.0. Díky propagaci svobodného software se dostalo zájmu také Linuxu, volně šířitelnému operačnímu systému, ze strany takových komerčních organizací, jakými jsou Oracle, IBM nebo Intel. V roce 1999 zakoupil Sun Microsystems kancelářský balík StarOffice, který roku 2000 věnoval open source komunitě. Tím dál základ vzniku dnes používané alternativě k Microsoft Office, OpenOffice.org [28].

1.3 České sdružení pro svobodnou informační infrastrukturu

Obdobou FSF Inc. v Evropě je organizace Foundation for a Free Information Infrastructure (dále jen FFII). V překladu nadace pro svobodnou informační infrastrukturu, založená v Německu jako nezisková organizace. Existuje i česká pobočka této organizace,

nazývaná České sdružení pro svobodnou informační infrastrukturu (ffii.cz). FFII je jistou obdobou americké FSF Inc. ve státech Evropské unie.

Zastává obdobné cíle a propaguje podobné myšlenky na půdě států Evropské unie.

Základní cíle organizace jsou:

- Prosazování svobody komunikace mezi lidmi
- Prosazování otevřených formátů a veřejných rozhraní
- Používání protokolů, které nejsou pro nikoho diskriminační a které umožní rovný přístup všem bez rozdílu
- Umožnit svobodné použití základních informačních zdrojů
- Ochránit tvůrce před plagiátory a veřejnost před monopoly
- Dát politickou váhu programátorům, podnikatelům na poli informatiky a informaticky vzdělaným občanům

Zabývají se rovněž vlivem „Směrnice o počítačem implementovaných vynálezech“ na budoucnost software firem u nás a připravují připomínky pro EUPL [12].

1.4 OSS Alliance – Společnost pro výzkum a podporu open source

Organizace OSS Alliance, nebo též Společnost pro výzkum a podporu open source, byla založena v Praze roku 2005, pod záštitou Ministerstva vnitra ČR a FJFI ČVUT. Za cíl si klade propagaci myšlenky open source a osvětu ve věci nasazování svobodného software a otevřených formátů ve veřejné správě ČR. OSS Alliance je podporována i řadou partnerů jako IBM, Novell, Sun Microsystems, Software 602, SGI a dalších. Dnes pracuje rovněž pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Českého helsinského výboru [29].

1.5 Creative Commons

Americká nezisková organizace založena v roce 2001 Lawrenceem Lessigem na podporu své žaloby u amerického soudu (případ ELDRED vs. ASHCROFT). Creative commons volně v překladu znamená „tvůrčí společenství“. Myšlenkou creative commons je rozšíření počtu autorských děl dostupných veřejnosti. Creative commons nabízí několik

licenčních schémat, jenž mají autorům dát větší možnosti v poskytování některých svých práv veřejnosti a jiná si ponechat. Autor díla si může sestavit licenci namíru svým potřebám z dostupných licenčních schémat. Ta jsou pro přehlednost pojata graficky a mají jasná vysvětlení. Grafický přehled licencí s popisem v příloze Č. 3. [7, 11].

1.6 Objasnění pojmů souvisejících s licencemi

Než se dojde k obecnému popisu jednotlivých licencí podle dělení z obrázku Č.1, bude nutné objasnit si některé pojmy, které s licencemi souvisejí. Zejména se jedná o pochopení pojmů copyright, copyleft, volné dílo, software patent a cross-licensing.

1.6.1 Copyright

Copyright je pojmem, používajícím se ve spojení s autorským právem, respektive s institutem duševního vlastnictví autora a je jeho jakýmsi zástupným pojmem a symbolem. V návaznosti na obsah autorského práva dáváme za určitých podmínek možnost k využití svého díla nabyvateli. Autorské právo nám k tomu dává možnost specifikace. Zákony číslo 121/2000 Sb. a 216/2006 Sb., také říkají, že autor se nemůže vzdát svého práva na dílo. Znakem copyrightu je v praxi písmeno „C“ v kroužku.

Obr. Č. 2: Copyright logo

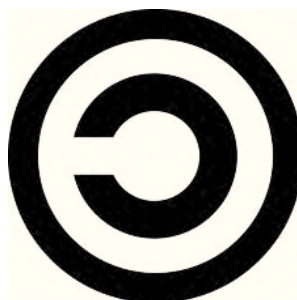
Zdroj: www.copyrightauthority.com

Dílo se rovněž po jisté době stává dílem volným. K objasnění tohoto pojmu dojde později. Následovat budou konkrétní příklady copyrightových licencí. Pojem copyright nebo copyrightová licence je zastřešujícím pojmem pro licence, které dovolují pouze omezené nakládání s dílem. Nabyvatel licence, tedy uživatel, nemusí mít dostupné

zdrojové kódy a nemusí mu být umožněno software dále upravovat nebo dokonce šířit [2, 6].

1.6.2 Copyleft

Je možno chápat jako alternativu ke copyright. Jde o jeden ze způsobů užití autorského práva pro tvorbu odvozeného díla z díla jiného, které tvorbu odvozeného díla povoluje. Obvykle, pokud se něco vydává pod copyleftovou licenci, dává autor souhlas k tomu, že kdokoli může dílo měnit, kopírovat, vkládat do díla svého a/nebo dále šířit, aniž by porušil autorská práva na dílo původní. Nevýhodou využití copyleftu pro získání části cizího zdrojového kódu software je v praxi v tom, že v důsledku tohoto i náš software musí být šířen pod copyleftovou licenci. Znakem copyleftu je obrácené písmeno „C“ v kroužku. Toto ale není nijak právně závazné a plní pouze formu loga této myšlenky.

Obr. Č. 3: Copyleft logo

Zdroj: www.organmachine.com

Copyleft je rovněž základním právním nástrojem licence GNU GPL. Jde o nejjednodušší volbu, jak ze svého software udělat software svobodný a zavázat tím ostatní, jež ho využijí nebo modifikují, aby rovněž dodržely copyleftovou licenci a tedy volnou dostupnost výsledného software a zdrojových kódů. V rámci využití copyleftové licence je autor programu v podstatě právně nepostihnutelný. To z tohoto důvodu, že několik autorů mohlo software, respektive kód, upravit a chyba mohla vzniknout postupnými úpravami, nikoliv v kódu původním. Toto je jistá satisfakce pro vývojáře za to, že nemají nadále kontrolu nad svým dílem. Konkrétní typy copyleftových licencí budou zmíněny později. Copyleft totiž neznamená konkrétní licenci, ale pouze obecný zastřešující pojem pro

licence, které umožňují s kódem nakládat takovýmto nebo obdobným způsobem a jsou tedy z právního pohledu na věc volněji než licence copyrightové [6].

1.6.3 Volné dílo podle české legislativy autorského práva

Volným dílem se myslí takové dílo, u něhož již došlo k zániku majetkových práv. Majetková práva upravuje § 27 autorského zákona. Užití takového díla již není dále omezováno. S volným dílem tak může nakládat každý a to jakýmkoliv způsobem. Lze tedy takové dílo využít pro potřeby vlastní práce, vytváření jeho kopií i následný prodej.

Obvykle, až na výjimky, není možné dílo bez svolení autora, např. na základě licenčních podmínek, využít. Autorský zákon pamatuje na tyto výjimky v § 29 odst.1. Volné užití ale nelze zaměňovat za bezúplatné užití díla na základě licenčních podmínek [1, 2].

1.6.4 Software patent a počítačem implementovaný vynález

Software patent

Patent představuje právní ochranu vynálezu, která zaručuje jeho majiteli výlučné právo na využití vynálezu a platí po dobu 20 let. Jedná se o udělení dočasně monopolu vynálezci nebo objeviteli určité technologie, výměnou za zveřejnění této technologie. Patentovat lze jak konkrétní produkt, tak i proces. Software patentem je patent, který chrání určitou programovací techniku (postup programování) [7].

Je však potřeba si uvědomit, že jiný výklad software patentu uplatňují v různých zemích světa a patentová řízení se mohou značně lišit. Ani v Evropské unii není náhled jednoznačný a koliduje s pojmem „počítačem implementovaný vynález“. Evropská unie zatím umožňuje patentovat pouze počítačem implementovaný vynález a poslední dobou se hodně v Evropském Parlamentu rokuje o tom, zda a jakým způsobem software patenty zavést.

Existují totiž oprávněné obavy z tohoto postupu. Obvykle se za vzor používají Spojené státy americké, ale i tam se debatovalo o úpravách. Do těchto debat se vmísil Microsoft, coby přední světový výrobce software a majitel mnoha software patentů a technických patentů. Brad Smith, Senior Vice President, General Counsel and Corporate

Obavy ze zavedení software patentů zmiňuje také FFII a to v několika hlavních bodech:

- Schopnost systémů poskytovat si navzájem služby a efektivně spolupracovat
- Problematika životního cyklu vývoje informačních technologií (dále jen IT)
- Konkurenceschopnost malých a středních firem
- Srovnávání s klasickými patenty
- Problematika vymezení hranic informatiky a matematiky
- Ekonomické aspekty zavedení patentů
- Patentový parazitizmus a patentové vydírání

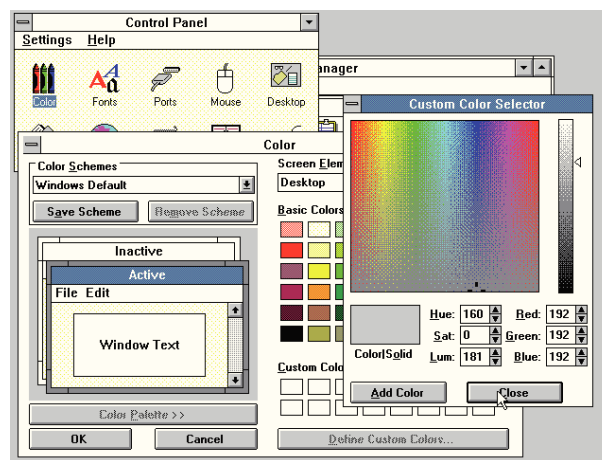
Vzhledem k větší důležitosti tohoto, budou rozebrány podrobněji některé body [12].

Schopnost systémů poskytovat si navzájem služby a efektivně spolupracovat

Tímto se myslí, že by nemělo být možné patentovat konvence, neboť může nastat problém s interoperabilitou. Tedy s komunikací nesourodých počítačových platforem, respektive jejich software. Pokud by došlo k interoperabilitě na úrovni operačních systému, nastala by těžko řešitelná situace vyžadující nemalý zásah.

Problematika životního cyklu vývoje informačních technologií

Problémem u software patentů je jejich srovnání s běžnými průmyslovými patenty ve smyslu jejich životního cyklu. V průmyslu není 20 let, tedy doba po kterou má vynálezce výhradní právo na využití vynálezu, příliš mnoho. Ovšem z pohledu IT je to doba více než dlouhá. Pro názornost je uveden jeden příklad z oblasti software.

Obr. Č. 4: Windows 3.0

Zdroj: <http://net.mgo.opava.cz/content/view/101/40/>

V květnu roku 1990 byl na trh uveden operační systém Windows 3.0. V říjnu roku 2009 uvedl Microsoft na trh svůj dosud poslední operační systém pro stolní počítače, Windows 7. Na obrázcích č.4 a č.5 porovnejte rozdíl sami.

Obr. Č. 5: Windows 7

Zdroj: <http://net.mgo.opava.cz/content/view/101/40/>

Tady je jasně demonstrován pokrok software za dvě desítky let. Je jasně vidět markantní, nikoliv marginální vývoj. Z tohoto důvodu je jasné, že patenty vzniklé v době roku 1990 by se projevovaly do značné míry dodnes a teprve poslední rok by mohly být využívány. To by praxi nejspíš znamenalo oslabení vývoje a možnou monopolizaci trhu.

Konkurenceschopnost malých a středních firem

Konkurenceschopnost malých a středně velkých firem by mohla být tímto rovněž ohrožena. Po určité době by téměř nebylo možné napsat nový software, aniž by programátor jako jedinec, či firma jako celek, nenarazili na omezení ve formě patentů. V lepším případě by předešli jeho užití, v horším případě by se vystavili licenčním poplatkům, nebo soudním sporům. Z praxe ze zámoří je zřejmé, že k tahanicím nemusí zdaleka dojít v dohledné době po vydání software, či zařízení s ním, ale až dlouho po tom co jej výrobce prodává. Tento postup ve Spojených státech amerických donutil některé velké korporace k dohodám a mimosoudním vyrovnáním. Při komplexnějším pohledu pochopíme, že toto není ani zdaleka postup, jenž by podporoval vývoj a progres trhu.

Patentový parazitismus a patentové vydírání

Patentovým parazitizmem se rozumí postup, kterým firma vydělává na práci jiných firem. Základem je obvykle velké patentové portfolio nebo patenty na známé a triviální technologie, postupy či datové formáty. Taková to firma podá poté žalobu na mnohem větší firmu za porušení patentových práv. Běžným výsledkem bývá mimosoudní vyrovnání, neboť je to ekonomicky přijatelnější než stažení výrobku a vedení vleklého sporu. S patentovým parazitizmem souvisí i pojem „patentový troll“. Takovým slangovým označením se popisují firmy, jenž z parazitizmu získávají nemalou část svých příjmů, někdy i většinu. Patentovým trollem v praxi možno nazvat například firmu RAMBUS či VirnetX [9, 30].

Patentové vydírání je veskrze obdobný postup jako patentový parazitismus, jen se v něm na žalující straně počítá s firmou, která sama něco produkuje (na rozdíl od „patentového trolla“, který obvykle žádnou vývojovou či produkční činnost nevyvíjí). V praxi obvykle dojde ke smíru v podobě bilaterální dohody o vzájemném využívání patentů. Pak se hovoří o tzv. cross-licensing. Viz kapitola 1.6.5. [13, 15].

Počítačem implementovaný vynález

Jedná se o vynález, jehož provedení vyžaduje použití počítače, počítačové sítě nebo jiného programovatelného zařízení, přičemž tento vynález má jedno nebo více znaků, které jsou zcela nebo zčásti uskutečňovány prostřednictvím jednoho nebo několika počítačových programů. Vynález musí vytvářet technický přínos. Příklady vynálezů implementovaných počítačem: brzdy ABS, DVD přehrávače, letecké navigační systémy atd [7].

V Evropské unii lze patentovat pouze počítačem implementovaný vynález a nikoliv software patent, jak je tomu ve Spojených státech. Nad vydáváním patentů bdí Evropský patentový úřad (dále jen EPÚ) . Tato organizace není orgánem Evropské unie, nýbrž mezinárodní organizací ustanovenou mezinárodní úmluvou. Tato organizace i český Úřad průmyslového vlastnictví udělují tyto patenty již přes 10 let.

Ačkoliv Evropská unie vyvíjí jistou iniciativu při posílení práv duševního vlastnictví a reformy patentového systému, bude zajímavé sledovat, zda nedojde k úpravám omezujícím trh [26].

Přestože Evropská unie legislativně neuznává software patenty tak jako například legislativa Spojených států amerických, došlo a dochází občas díky neodbornosti a možná nedůslednosti úředníků ke schvalování patentů, jež v důsledku mají povahu spíše software patentů, než počítačem implementovaných vynálezů. Čas ukáže, kam jednání Evropské komise a potažmo Evropské unie povedou [26].

1.6.5 Cross-licensing

Cross-licensing, nebo také cross-licensing agreement znamená, že dvě strany vlastníci obvykle stejně velké patentové portfolio, se dohodnou na oboustranném využití těchto patentů. Dochází tedy ke sdílení předem specifikovaných patentů obou stran, za které si subjekty navzájem neplatí licenční poplatky, ačkoliv by to jinak při využití patentů druhé strany bylo běžné. Příkladem z praxe budiž Microsoft, který takovéto dohody využívá například s firmami Hewlett-Packard, Lexmark, Cisto, Autodesk, SAP, Siemens AG atd [7].

1.7 Dělení software licencí podle FSF Inc.

Svobodný software podle FSF Inc. musí splňovat několik kritérií:

0. volnost spustit, respektive užívat program pro jakékoliv účely

-tím je obecně myšleno, že nezáleží na komerčním či nekomerčním užití software, tvorba rozmnoženin za účelem instalace a spuštění je také možná

1. volnost studovat jak program funguje a měnit jej dle své potřeby

-pro splnění této podmínky se předpokládá dostupnost zdrojového kódu

-v podmínkách České republiky o tomto pojednává § 11 odst. 3 a § 51 autorského zákona

2. volnost v tvorbě kopii, respektive rozmnoženin

-toto podle českého autorského zákona znamená i sdělování veřejnosti

3. volnost v šíření upravených verzí původního software

-stejně jako u podmínky 1, i zde platí, že dostupnost zdrojového kódu je podmínkou a též neupravená verze zdrojového kódu musí být přístupná

Pro úplné naplnění podmínek je rovněž nutné, aby zmíněná oprávnění (při dodržení licenční smlouvy) byla poskytnuta na dobu neurčitou bez možnosti výpovědi. Distribuce dále upravených verzí by neměla být ničím omezena [22, 31].

1.7.1 Free software

Slovo free by zde mělo být, po překladu z anglického jazyka, chápáno ve smyslu zkráceniny slova freedom (svoboda), nikoliv jako free ve smyslu zdarma. Na mnoha webech je totiž toto mylně interpretováno a slovní spojení „free software“ prezentováno jako software zdarma. Je taky obvyklé že se „free software“ zaměňuje za „freeware“, což je pojem používaný pro proprietární software šířený bezplatně, nikoliv však pro svobodný software. Pojmy proprietární a freeware budou plně objasněny níže.

PUBLIC DOMAIN s možností přístupu ke zdrojovému kódu

Tento pojem (Public domain) je znám z anglosaské právní literatury a označuje díla (nejen software) bez vyhrazených práv. V případě Česka je to software, který již

nepodléhá právní ochraně, ať už z rozhodnutí nositele práv nebo podle § 28 odst. 1 autorského zákona, který pojednává o tzv. volném díle (viz kapitola 1.6.3). Může se též jednat o díla ve smyslu § 3 autorského zákona. Ten hovoří o výjimce u děl, u nichž je to ve veřejném zájmu.

Public domain neznamená dostupnost zdrojového kódu a bývá někdy chybně spojován s pojmem abandonware (více v kapitole 1.7.3) . Public domain, u kterého je přístup ke zdrojovému kódu, lze považovat za svobodný software, neboť splňuje veškeré podmínky (viz kapitola 1.7). Vzhledem k Bernské úmluvě o ochraně autorských děl je software, respektive zdrojový kód, automaticky autorským dílem. Dílo samo o sobě se bez postupu autora, či v případě české republiky bez § 3 autorského zákona, nemůže považovat za public domain. Software, který lze zařadit pod public domain není v praxi mnoho.

[1, 2, 7, 16].

SOFTWARE UNDER LAX PERMISSIVE LICENSE

Ve volném překladu „software, který je pod licenci, jež mnoho nezakazuje“. FSF Inc. hovoří ve volném překladu takto: „licence s nízkou ochranou zahrnují X11 licenci a dvě BSD licence. Tyto licence povolují téměř jakékoliv nakládání se zdrojovým kódem, včetně distribuce v proprietárním software a to jak s nebo i beze změn zdrojového kódu [16].

X11 licence / X licence / MIT licence

Tato licence může nést tyto tři názvy. MIT zde však označuje pouze místo vzniku, kterým je soukromá univerzita v Cambridge. Aktuálně se používá mnoho odvozenin této licence.

BSD licence

Typ licence, který vznikl na univerzitě v Berkeley, Kalifornie, USA. Za počátek se bere její užití u operačního systému podobného UNIX operačnímu systému, který byl na univerzitě vyvíjen. Jistou zvláštností prvních BSD licencí bylo uvedení klauzule, o zmínění univerzity, jakožto původce software nebo jeho části při využití v některém z děl. V dalších verzích BSD licencí bylo vyžadování této klauzule zrušeno. BSD licence dovoluje užít celý nebo jen části zdrojového kódu a to jak ve svobodném tak i v proprietárním software, neboť nenařizuje zpřístupnění zdrojového kódu [21, 34].

COPYLEFTOVÝ SOFTWARE

Je takový software, jenž využívá autorského práva, jak je popsáno v kapitole 1.6.2. Tedy využívá tzv. copyleftu a tím pádem, až na výjimky, omezuje vkládání jakýchkoliv omezení kýmkoliv dalším, kdo zdrojový kód, nebo jeho část využije. Je to v jistém smyslu princip, který drží open source komunitu. Je to tak proto, že některé jiné licence povolují z jinak svobodného software udělat software proprietární. Ten pak už obvykle není možno využít pro potřeby dalšího rozvoje a vývoje původního nebo upraveného software, protože jej chrání licence, znemožňující využívat zdrojový kód, který obvykle není legálně dostupný. Copyleftové licence jsou tedy velkou podporou svobodného software.

Necopyleftovou licencí svobodného software se pak myslí taková licence, kdy autor sice dává svolení k úpravě a šíření, ale výslovně nezakazuje přidávat omezení. Software původní je tedy svobodným software, ale od něj odvozený software již svobodný být nemusí [6, 16].

SOFTWARE S LICENCÍ TYPU GNU GPL NEBO KOMPATIBILNÍ

Software s licencí typu GPL nebo odvozenou či kompatibilní. Více k těmto licencím je uvedeno v kapitole 3.

OPEN SOURCE

Jak je vidět na obrázku Č. 1, pojem open source je záštitou pro různě licencovaný software. Obvykle jsou pojmy open source a free software dávány za synonyma. Jisté rozdíly ve filozofii by se v různých pramenech vystopovat daly. Ačkoliv i většina anglosaské literatury raději používá pojem open source či open source software. To zejména z toho důvodu, že free software svádí k dvojímu možnému pochopení slova „free“ a to ve významu zkráceniny slova „freedom“, čili svoboda a ve smyslu „free“ jako zadarmo. Pravdivý je pak pouze první význam. Marginální rozdíly ve filozofickém chápání pojmů open source a free software ale nalézt lze. Jde zejména o to, že open source říká v podstatě jen to, že je k dispozici zdrojový kód. To pak dovoluje do této definice zahrnout i částečně svobodný software, což je stanovisko, s nímž se FSF Inc. neztotožňuje. Výhradou FSF Inc. také je, že pod open source by podle chápání „dostupnost zdrojového kódu znamená open source“, mohl být zařazen i proprietární software, jehož zdrojový kód je dostupný. Toto chápání by i dle mého názoru bylo chybné. Za open source bychom tedy dle mého názoru měli považovat jen takový software, kde je dostupný zdrojový kód, tak i

možnost jej upravovat a šířit. To obvykle proprietární software s dostupným zdrojovým kódem neumožňuje. Lze se rovněž setkat se zkratkami OSS nebo FS, popřípadě OSS/FS [5, 20].

1.7.2 Non Free software

Částečně svobodný software

Někdy se hovoří (a i FSF Inc. ho zmiňuje) o částečně svobodném software. To je takový software, který je například šířen s přístupem ke zdrojovému kódu, možností jej měnit a dále distribuovat, kopírovat (jak původní tak i modifikovanou verzi) a to pouze pro nekomerční účely. Takový software pak nesplňuje podmínku svobodného software která říká, že software může být použit kdekoli bez ohledu na účel [19].

PUBLIC DOMAIN bez možnosti přístupu ke zdrojovému kódu

Lze považovat za stejný software jako v případě „Public domain s možností přístupu ke zdrojovému kódu“. Jen k němu autor nezpřístupnil zdrojový kód. To pak v obecném náhledu FSF Inc. znamená, že takový software nesplní všechna pravidla svobodného software a tedy nelze zařadit do skupiny open source software. Jak již bylo zmíněno, software s takovouto licencí je v praxi velmi málo.

Proprietární software

Jednoznačnost toho pojmu nelze přímo sdělit, existují dva pohledy na pojem proprietární software.

Anglosaská literatura může na tento software nahlížet jako na software, který je dodáván pouze ve formě spustitelného souboru, tedy bez zdrojových kódů, bez možnosti dalších úprav uživatelem a s přísným omezením toho, jak a kde lze daný software využívat či šířit [3].

Proprietární software z pohledu FSF Inc. je v podstatě jakýkoliv program, který nesplní podmínky svobodného software a to většinou ani částečně. Tedy takový software „jehož užívání či rozmnožování je omezeno, zakázáno, či je potřeba žádat o dodatečné povolení. Některá literatura toto dle mého názoru a též dle FSF Inc. mylně srovnává s pojmem komerční software.

Komerčním software je myšlen takový software, jenž je vyvíjen za účelem zisku. Je pak pravdou, že většina proprietárního software je i komerčním softwarem. Chyba v tomto sjednocení chápání ale nastává ve chvíli, kdy si uvědomíme, že proprietární software je brán za protipól svobodného software. Přesto ale existuje i svobodný komerční software. Obvykle jde o to, že je takový svobodný software dáván bezplatně, ale hrazena je až technická podpora. Tak je tomu u mnoha svobodného software, největším příkladem jsou distribuce operačního systému Linux. Za samotný operační systém neplatíte, platíte za CD/DVD média, za příručky či za telefonickou podporu atp. Například u operačního systému Windows je tomu přesně naopak. Platíte za operační systém, respektive za jeho licenci a instalační média a základní příručky dostáváte v ceně stejně, jako telefonickou podporu a databázi již vyřešených problémů (Tzv. Knowledge Base). S proprietárním softwarem souvisí úzce i pojem trialware, ten bude vysvětlen v následující kapitole (1.7.3). Vzhledem k nutnosti nejdříve pochopit pojem shareware kterým následující kapitola začíná [19].

1.7.3 Shareware a přidružené pojmy

Pojem shareware je pojmem užívaným pro takový software, jenž je možné volně šířit. Shareware také neoznačuje žádnou konkrétní licenci, ale pouze typ software a možnosti jeho distribuce. Nejedná se o software bezplatný (až na výjimky). Uživatel má možnost si obvykle stáhnout verzi programu s omezenou funkcí nebo verzi, jenž má plnou funkčnost po omezený čas. Jestliže se uživatel rozhodne takový software používat v plném rozsahu, zaplatí autorovi určitý poplatek a je mu zpřístupněna úplná funkčnost software. Obvykle se toto děje pomocí vkládání licenčních klíčů, či sériových čísel (textový řetězec, jenž obvykle se jménem kupujícího tvoří komplet pro plnou aktivaci programu). Druhou možností je, že po zakoupení plné verze si uživatel může stáhnout z webu výrobce plnohodnotnou verzi software, která je jinak nedostupná.

Shareware se obvykle šíří pomocí internetu či pomocí CD a DVD u tištěných, specializovaných periodik. Výhodou shareware je tedy dostupnost a šetření nákladů vzhledem k téměř nulové režii na distribuci. Dříve bylo obvyklé, že se software distribuoval téměř výhradně v tzv. krabicové verzi. To obvykle obnášelo box, v němž byl datový nosič, zpočátku diskety a později pak CD či DVD. Vyjma samotného nosiče byl obvykle přibaleno i tištěný návod a mnohdy i tištěná podoba licenční smlouvy. Od

takového typu distribuce se s postupem času a rozvojem internetu postupně upouští a stále více se prosazuje online distribuce. Vzhledem k rostoucí rychlosti internetových přípojek jak ve firmách, tak v domácnostech, není problém žádaný software zaplatit online pomocí platební karty a okamžitě stáhnout například ze stránek výrobce [7].

Mezi shareware se neřadí některé operační systémy a specializovaný software, to z důvodů nemožnosti takový produkt vyzkoušet před zaplacením (Microsoft Windows, Apple Mac OS).

Shareware nepoužívá obvykle ujednání typu EULA, je běžné, že si licenční smlouva stanovuje, dle požadavků autora, velmi specifická a konkrétní omezení, či zmiňuje nebo upozorňuje na účel díla.

Podle typu omezení funkčnosti, možnosti použití, vložené nebo přibalené reklamy, ceny, se rozlišuje mnoho podkategorií shareware, s nimiž je možné se v praxi setkat.

Nejpoužívanější podkategorie shareware:

- Abandonware – označení pro software, jenž už se dávno nevyvíjí a není už autorem podporován. Abandonware ve smyslu právním nemá definovaný ekvivalentní pojem. Z hlediska licencí se takový software chová zcela standardně dle ujednání. Rozdíl je však v tom, že jeho svobodné využívání se obvykle toleruje. Jde o software, který je morálně velmi zastaralý a jako takový již neprodejný. Teoreticky by se dalo říct, že jeho šířením nevzniká autorovi škoda. Pojem se zprvu používal pro počítačové nebo konzolové hry, teprve později i ve spojení s jiným software.
- Adware – tímto pojmem označený software se vyznačuje vloženou reklamou („Ad“ znamená v angličtině vložit). Tato reklama obvykle nejde vypnout. Existují i výjimky, kdy zakoupením programu dojde k jejímu odstranění. Příjmem z reklamy se hradí samotný vývoj aplikace. Je typické, že reklama se průběžně mění a aktualizuje se z internetu.
- Demo/demoware – obvykle se takto šířený software vyznačuje velkým množstvím omezení proti plné respektive placené verzi. Demo verze programu nebo hry se obvykle používá pouze k propagaci a nelze z něj obvykle udělat plnou verzi ani po koupi. Je možné se setkat s pojmem „lite verze“, plní obvykle stejný účel jako demoverze, avšak nemusí být volně šířitelná.

- Donationware – toto je běžně užívaný termín pro software, který vás nenutí k zaplacení a dává toto jako volbu. Vy máte možnost svým darem podpořit autora, respektive vývoj další verze software. Velmi se pak podobá freewaru.
- Freeware – program, jehož šíření a užití je zcela zdarma. Je obvyklé, že prodej takového software je licenční smlouvou zakázán. Komerční užití takového software může a nemusí být povoleno, rovněž ale může být komerční užití zpoplatněno.
- Malware – označení pro škodlivý software. Program se navenek může tvářit užitečný a může skutečně mít smysluplnou funkci, ale cílem autora je poškození uživatele. To může být pouze malé, ve smyslu zobrazované reklamy (zde se pak jedná fakticky o adware), může zneužít informace o uživateli a jeho činnosti (jako spyware) a může obsahovat virus či trojského koně (obecně takovou skrytou část software o níž uživatel nemá vědět a jejímž účelem je poškození uživatele). Pod záštitou pojmu malware se v některých pramenech počítá právě adware, spyware a trojské koně, což nemusí být úplně výstižné.
- Orphanware – za orphanware se považuje takový software, jenž není autorem podporován, vyvíjen ani nabízen a u něhož není zaručena ani funkčnost na současné platformě. Za orphanware je možné také považovat freeware jehož vývoj byl ukončen. Do značné míry pak tento pojem koresponduje s pojmem abandonware.
- Spyware – označení software, jenž odesílá data o uživateli, tvůrci spyware. Může jít o informace o pohybu po internetu, hesla nebo čísla kreditních karet. Spyware se obvykle instaluje bez vědomí uživatele. Cílem je sběr dat za účelem cílené reklamy. V případě hesel a čísel karet pak může jít až o krádež identity nebo peněz.

Trialware – pojem zmíněný v minulé kapitole, označuje se jím zkušební verze proprietárního software. Trialware je obvykle dostupný na stránkách výrobce. Rozdílem proti shareware je to, že trialware nemůže být bez souhlasu výrobce šířen dál a obvykle ho není možné povýšit na plnohodnotnou verzi programu, ani po zaplacení licenčních poplatků. Rovněž je zde jistá podoba z demo verzí programu, účel je podobný, zobrazit uživateli možnosti plné verze software a některé možnosti nechat přístupné k vyzkoušení [6, 32, 33].

1.8 Speciální licence

Je běžné, že se při prodeji software využívají i speciální licence. Tyto mají za úkol obvykle pokrýt potřeby větších společností, státních institucí, popřípadě pak školství (školy i studenty) a neziskových organizací. Většina velkých firem nabízí licence upravené pro školství či státní správu jednotlivých zemí. Licenční podmínky pak mohou upravovat jak počty licencí, tak možnosti jejich užití, přenositelnost, možnosti technologické záruky nebo downgradu.

Technologickou zárukou se obvykle rozumí bezplatná či velmi výhodná možnost přechodu na novou verzi software, pokud tu současnou kupuje uživatel těsně před vydáním nové. Takovouto zárukou jsou známy zejména produkty společnosti Microsoft [39].

Downgrade je pojem opačný ke slovu upgrade. Upgrade, v kontextu software, znamená novou verzi nebo doplněk starší verze o novou funkci. Někdy je možné tento pojem zaměnit za aktualizaci. Downgrade ovšem znamená postup opačný. Ve smyslu software licencí se tím myslí postup, kdy uživatel zakoupí licenci na současnou verzi software, avšak výrobce dodatkem v licenční smlouvě umožní též používání verze starší. Běžně je pak specifikováno, že může být současně nainstalována pouze jedna verze.

Specialitou firmy Microsoft jsou pak tzv. legalizační balíčky. Ty slouží ke zlegalizování nainstalovaných Windows. Takový licenční program se nazývá GGWA [37].

Speciální licence se také používají pro cloud computing. Cloud computingem se myslí outsourcing IT infrastruktury (obvykle ve smyslu pouze serverů a nikoliv pracovních či klientských stanic – PC) a software. V této práci se zaměřím pouze na část software.

Ačkoliv cloud computing není novým pojmem, rozmáhá se ve větší míře až v posledních několika letech. Přestože koncept jako takový je znám minimálně dvě desetiletí.

S problematikou outsourcingu software souvisí SaaS. Pojem označující distribuční model cloudových prostředků. SaaS znamená Software as a Service, tedy Software jako služba, v tomto ohledu je to chápáno jako pronájem software, jež se spouští ze serverů třetí strany a firma jej má pouze pronajatý. Toto může mít pozitivní dopad ve velkých firmách. Prakticky pak odpadá potřeba mít větší IT oddělení a šetří se tak nemalé prostředky, rovněž není potřeba tolik dbát na správu software licencí a serverů, neboť v případě SaaS jsou pronajaty fakticky jak servery, tak licence. Potřebou, respektive nutnou podmínkou

pro využití SaaS je internetové připojení adekvátní počtu uživatelů připojovaných do cloudu, respektive využívajících software díky SaaS na daném místě [27].

S problematikou cloudových aplikací, respektive s SaaS, souvisí rovněž speciální smlouvy a typy licencí. Běžné licence totiž obvykle nepamatují na pronájem software. S postupem času a s rostoucím významem cloud computingu se toto ale zlepšuje a adekvátní licence jsou již vyhotoveny. Staré typy licencí totiž obvykle značně znevýhodňují pronajimatele takových licencí skrze SaaS, vzhledem k vazbě na počet procesorů (CPU), počet uživatelů (ať už celkový, či počet uživatelů pracujících se software v jeden moment) nebo míst odkud je možné software využívat [10].

1.8.1 SLA

Pojem související s SaaS a cloud computingem je SLA. SLA neboli dohoda o úrovni poskytovaných služeb pak specifikuje množství odebíraných služeb a připojených klientských stanic, respektive současně připojených uživatelů. Zmíněna obvykle bývá i garance dostupnosti takovýchto služeb, ceny a rychlosti odstranění závad nebo rychlosti zahájení řešení opravy. Pamatováno dále musí být na odpovědnost za škody (způsobené například poruchou pronajímaného zařízení, respektive výpadkem služby jako takové, popřípadě jejich omezení) a autorská práva [27].

1.8.2 SPLA

SPLA, neboli licenční smlouva pro poskytovatele software je typ smlouvy, který řeší smluvní a licenční vztahy mezi autorem software a poskytovatelem služeb s tímto software. Poskytovatelem služeb se myslí taková organizace, jež třetím stranám umožní pronájem software prostředků. SPLA bývá spojována s firmou Microsoft, obdobné typy smluv ale nabízí i jiné firmy. Běžný uživatel se nikdy s SPLA smlouvou nesetká, pravděpodobněji se setká se smlouvou typu SLA na podnikové úrovni [40].

2 EULA – END USER LICENSE AGREEMENT

EULA, zkratka z anglického End User License Agreement. Volně přeloženo znamená: „licenční smlouva s koncovým uživatelem“. Tato smlouva popisuje zákonná oprávnění týkající se používání daného software k němuž je přiložena. Vymezuje tedy práva a možnosti užívání software uživatelem. Je to rovněž smlouva mezi výrobcem a uživatelem nebo autorem a uživatelem. V případě smlouvy na OEM software může být tato smlouva mezi výrobcem počítače a koncovým uživatelem. OEM software je vázán na konkrétní hardware, tedy osobní počítač či notebook a je nepřenositelný na jiný počítač. EULA je licenční smlouvou ve smyslu ustanovení §46 a následujících autorského zákona. Dle výkladu zákona tedy stačí ,když člověk při instalaci software tzv. odškrtně souhlas s licenční smlouvou při instalaci software. Ta je potom právně platná [1, 8, 36, 39].

EULA, jakožto smlouva, nemá obecný vzor a každá společnost respektive firma či nadnárodní korporace si smlouvu EULA zpracovává sama nebo ji zadá ke zpracování třetí straně. EULA totiž musí jasně specifikovat obě smluvní strany a konkrétní software jehož se týká. Rovněž je nutné, aby obsahovala práva a povinnosti obou stran. Může a nemusí obsahovat postihy v případě porušení. Nesmí však porušovat nebo omezovat místní zákony, respektive ve svém znění zakazovat či povolovat něco, co legislativa té dané země neumožňuje. Obzvláště z tohoto důvodu je třeba dbát velké obezřetnosti při sestavování samotné smlouvy, neboť se pak může stát, že smlouvu celou, nebo její části v dané zemi zneplatníte už při její tvorbě. Tomuto neduhu se bohužel nevyhnulo ani mnoho zahraničních firem a mohly tak vzniknout druhotné problémy při řešení sporů. Je dobré rovněž brát na vědomí, že různá právní literatura není jednotná v tom, které konkrétní náležitosti by měla licenční smlouva, respektive i EULA obsahovat. Obecný vzor anglické EULA viz. Příloha Č. 2.

EULA v praxi hromadných licencí

Je vždy vhodné zkontrolovat při hromadném nákupu licencí na určitý software, zda a jakým způsobem je možné software užívat. Je běžnou praxí, že při odběru velkého množství licencí, nebo tzv. multilicencí jsou smluvně upraveny možnosti využití software. Takováto smlouva je pak nadřazená nad EULA, která je přiložena k vlastnímu software například na instalačním mediu.

EULA = placený software = nesvobodný software

Je obvyklé, že se EULA přidává běžně k programům které jsou placené, respektive poskytovány za úplatu. Rovněž je možné se s ní setkat i u neplacených programů, kde omezuje použití například loga či názvu autora popřípadě výrobce. Ačkoliv nemusí nutně zakazovat kopírování, prodej či úpravu původního díla. Nelze tedy jako precedens brát konstatování, že EULA se váže pouze k placenému software, jak je mnohdy mylně vykládáno.

EULA je mnohými chápána jako jistý protipól licencím svobodného software. Osobně se mi toto chápání nejeví jako šťastné, ačkoliv v mnohých zdrojích se s tímto průměrem setkat můžeme. EULA dle mého názoru, ač to mnozí zastánci svobodného software nepochopí, ke svobodnému software patří a to z několika důvodů.

Svobodný software nemusí generovat nutně přímé zisky, ale je dobré pokud i svobodný software má jednotný název, logo a skupinu jenž jej vyvíjí. Tady přesně spatřuji výhody EULA jako možnost jasného a srozumitelného ujednání o jejich ochraně. Obzvláště malé firmy by mohly mít problém se zaplacením správních poplatků souvisejících s vydáním ochranné známky a s ochranou loga firmy v mnoha zemích. Zde je tedy jistý ekonomický přínos zřetelný a zřejmý.

EULA znamená nemožnost využití zdrojového kódu a jeho nedostupnost

Dalším z obecně přijímaných mýtu vytvořeným zejména produkty Microsoft je to, že lidé si pak chybně spojují licenční podmínky EULA s nedostupností a nemožností využití zdrojového kódu. Není tomu ale vždy tak. Příkladem může být internetový prohlížeč Mozilla Firefox, jenž je sice distribuován s EULA, ale jeho zdrojové kódy jsou díky využívání licencí MPL, GPL a LGPL volně dostupné. V tomto konkrétním případě pak EULA chrání právě název, logo a postup distribuce z ní vycházejících děl.

EULA a konkrétní příklady porušení českého Autorského zákona

Jedním z mnoha příkladů z praxe je to, že licenční smlouva zakáže něco, co je zákonem povoleno nebo povolí něco co zákon zakazuje. Obvykle k tomuto dochází neodborným sepsáním EULA. Dle několika dostupných pramenů je jasné, že EULA, nebo kterákoliv jiná licenční smlouva nemůže zakázat cokoli, co je zákonem povoleno. Rovněž nemůže některou ze stran zprostit odpovědnosti za škodu (běžně zmiňované v cizojazyčných verzích EULA). Je dobré dávat pozor na to, že licenční smlouva (nikoliv

tedy pouze EULA) může povolit něco co zákon vyloženě nezakazuje. Nejčastěji nalezené prohřešky v licenčních ujednáních pro software prodávány v česku jsou tyto [8]:

- Zákaz dalšího prodeje či půjčování.
- Tvůrce nenesení žádnou zodpovědnost za škody způsobené software
- Zákaz zkoumat zdrojový kód, myšlenky a principy na nichž je program založen
- Není záruka na funkčnost fyzického datového nosiče (CD/DVD/BD)
- EULA v cizím jazyce

2.1 Výklad autorského zákona k některým z možných sporných bodů v EULA:

Autorský zákon na prodej pamatuje v §14 takto:

„Rozšiřování

§14 (1) Rozšiřováním originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla v hmotné podobě prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla, včetně jejich nabízení za tímto účelem.

§14 (2) Prvním prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla, kterým je dílo oprávněně rozšířeno na území členského státu Evropské unie nebo jiné smluvní strany Dohody o Evropském hospodářském prostoru, je ve vztahu k takovému originálu nebo rozmnoženině díla autorovo právo na rozšiřování pro území členského státu Evropské unie nebo jiné smluvní strany Dohody o Evropském hospodářském prostoru vyčerpáno; právo na pronájem a právo na půjčování zůstávají nedotčena.“ [1]

Z celkem obšírného popisu plyne v praxi to, že nabyvatel licence je oprávněn ji prodat a nemůže mu v tom být bráněno. Je to obdobná situace jako u autora knihy, tu vydá nakladatelství a knihkupectví ji mohou šířit, tedy prodávat. Kdokoliv ale může knihu prodat dál, například sousedovi nebo antikvariátu a ti ji mohou dále nabízet bez svolení autora.

Na půjčování je pamatováno v §16 takto:

“Půjčováním originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla zařízením přístupným veřejnosti nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny díla k dočasné osobní potřebě“ [1].

Tím se v praxi rozumí že software mnou zakoupený mohu půjčit například kolegovi, pakliže to neudělám za úplatu. Pokud ano, pak bychom spíše mluvili o pronájmu a tím se zabývá autorský zákon v §15 takto:

„Pronájem

Pronájmem originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny díla k dočasné osobní potřebě.“ [1].

Na zkoumaní myšlenek a principů počítačového programu je pamatováno v §65 odstavec 2 takto:

„ Myšlenky a principy, na nichž je založen jakýkoli prvek počítačového programu, včetně těch, které jsou podkladem jeho propojení s jiným programem, nejsou podle tohoto zákona chráněny.“ [1].

To v praxi znamená, že nabyvatel licence v praxi může zkoumat myšlenky a principy na nichž je software založen neboť autorský zákon říká že nejsou podle tohoto zákona chráněny.

Ačkoliv autorský zákon sám o sobě nevymezuje jak a za jakých podmínek tvůrce nenese zodpovědnost za škody způsobené software, tak je na toto pamatováno v občanském zákoníku v § 574 odst. 2: „Dohoda, kterou se někdo vzdává práv, jež mohou v budoucnosti teprve vzniknout, je neplatná.“ Tedy nelze v licenční smlouvě požadovat aby uživatel, respektive nabyvatel se vzdal práva požadovat odškodné předtím, než mu takovýto nárok vznikl [8].

Posledním zde zmíněným bodem bude, leč zdaleka ne nevýznamným , EULA v cizím jazyce. Český občanský zákoník v § 37 na toto pamatuje takto:

„(1) Právní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.“ V praxi to pak znamená, že pokud Vaše jazykové znalosti nejsou dostatečné pro jasné a srozumitelné pochopení licence, je tato neplatná.

Pokud je licenční smlouva neplatná díky některému bodu v ní, pak se eventuelní spory řeší dle obecného znění autorského zákona bez dalších dodatků, které jsou ve smlouvě [41 a 8].

Odkaz na kompletní znění EULA k operačnímu systému Windows 7 Professional viz příloha 4.

3 LICENCE GNU GPL ,KOMPATIBILNÍ A ODVOZENÉ

3.1 Licence GNU GPL

Licence GNU GPL je licence pro svobodný software, jenž dává velké možnosti a jisté povinnosti při využití zdrojových kódů pod touto licencí. Licence dává komukoliv možnost využít, upravit i dále šířit zdrojový kód jak původních tak upravených verzí. Základní povinností a v praxi tedy možná i největším omezením je nutnost vydat upravené verze, jenž používají části kódů pod GNU GPL licencí, též pod stejným typem licence a nelze si stanovit další omezení.

Na tuto licenci se názory odborné i laické veřejnosti, stejně tak jako názory profesionálů, různí. Jde hlavně o to, že takový software nemůže být přelicensován a dále nabízen pod jinou než touto licencí. Obvykle se pak pro GNU GPL používá termín rigidní či virová licence.

Existovaly a jisté dohady o platnosti GNU GPL licence v Evropské unii. Vzhledem k rozdílnosti anglosaského práva a práva tzv. kontinentálního (evropského), které vychází z římského práva. Čeští právní odborníci neshledávají, dle použitých literárních pramenů problém v platnosti GNU GPL i v České republice [6].

V září roku 2006 však v Německu došlo k soudnímu rozhodnutí ve sporu gpl-violations.org a D-Link Germany GmbH. Předmětem jednání bylo porušení licenčních podmínek na využívání a šíření linuxového jádra. Platnost GNU GPL byla tedy uznána soudem a byl tímto rozhodnutím stanoven jistý precedens pro rozhodování v této věci a to minimálně v Německu [25].

GNU GPL není jediná vhodná licence pro svobodný software

Licence GNU GPL není jedinou licencí vhodnou pro svobodný software, je však organizací FSF Inc. hojně podporována a to zejména proto, že jde o silně copyleftovou licenci a je tedy málo permissivní. Existují však volnější licence, nazývané podle FSF Inc. „SOFTWARE UNDER LAX PERMISSIVE LICENSE“, zmíněné v kapitole 1.7.1. Jde tedy zejména o licenci BSD a z ní odvozené licence a licenci z MIT. Ty povolují totiž možnost využít části kódu i v proprietárním software a to i za předpokladu že zdrojový kód výsledného produktu nebude dán k dispozici. Původní verze BSD licence nebyla kompatibilní s licencí GNU GPL, to se povedlo až v dalších revidovaných verzích.

Obecně lze tedy říct, že zdrojový kód vydaný pod BSD licenci, či odvozenou lze dále distribuovat pod GNU GPL, opačně to však možné není vzhledem k volnosti BSD licenci [21, 34].

Výhody a nevýhody GNU GPL vůči EULA licenci budou diskutovány v kapitole 4.

Kompatibilní licence s licenci GNU GPL a kompatibilita licencí obecně

Obecně se pod tímto pojmem rozumí licence, která dovoluje kombinovat kód vlastní a kód vydaný pod GNU GPL licenci v jednom velkém programu, který je následně uvolněn jako celek pod GNU GPL.

Tím se dostáváme k obecnému pojmu licencové kompatibility. Kompatibilita dvou licencí nastává tehdy, je-li možné kombinovat kód obou programů do jediného celku. Pokud toto obě licence povolí, jsou kompatibilní navzájem. Může ale nastat omezení v tom, jakým způsobem bude kód ve výsledném celku zpracován. Například vždy totiž nemusí být možné mít oba kódy v jediném souboru [17].

3.2 Licence kompatibilní s GNU GPL

Několik nejpoužívanějších s GNU GPL kompatibilních licencí:

- GNU GPL verze 2 a verze 3
- GNU LGPL verze 3
- GNU AGPL verze 3
- GNU APL
- Artistic license verze 2
- FreeBSD
- Upravená BSD licence, tzv. tříbodová BSD licence

3.3 Licence nekompatibilní s GNU GPL

Několik nejpoužívanějších s GNU GPL nekompatibilních licencí [23]:

- Původní BSD licence, tzv. čtyřbodová BSD licence
- AGPL verze 1

- Apache License verze 1 i 1.1
- APSL verze 2
- EUPL verze 1.1
- MPL
- MS-PL a MS-RL

Speciální licence odvozené od GNU GPL – GNU FDL

GNU FDL (někdy GFDL, popřípadě jen FDL) je licence kompatibilní s GPL, upravená pro potřeby dokumentů, respektive dokumentace. Licenci vytvořila v rámci projektu GNU FSF Inc. Dává čtenářům možnost volného kopírování, redistribuce a modifikace díla. Je to copyleftové licence, takže cokoliv vydáte za využití této licence, musí být vydáno pod stejnou licenci. GNU FDL je obecně použitelný pro jakékoliv textové dílo, nikoliv pouze manuál. Dlouhou dobu jej pro své texty používala známá a otevřená encyklopedie Wikipedia [18, 23].

Odkaz na neoficiální český překlad GNU GPL licence verze 2 viz příloha 5.

Neoficiální český překlad GNU GPL licence verze 3 viz literatura [24].

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 SROVNÁNÍ LICENCÍ TYPU GNU GPL S LICENCÍ TYPU EULA

V této kapitole se budu snažit přiblížit výhody a nevýhody licencí typu EULA, respektive licencí používaných u proprietárního software a shareware v porovnání s licencemi typu GNU GPL. Z předchozích kapitol plyne, že EULA ani GNU GPL licence nemají jasně daný must, vzor, který musí dodržet. Je také potřeba si uvědomit, že licence je třeba při využití upravit podle legislativy země, ve které bude distribuován. Smlouva EULA, kterou bude možné použít ve Spojených státech amerických, se nemusí (pomineme-li jazyk) shodovat s tou, kterou bude možné použít v Evropské unii, respektive České republice.

Ačkoliv je v nadpisech následujících kapitol použito pojmů GNU GPL a EULA, lze obecně říci, že se jedná o srovnání licencí pro open source software s licencemi pro proprietární software a shareware. Před vznikem této práce se toto rozložení zdálo vhodné, ale s postupem práce jsem zjistil že by se mohlo stát mírně zavádějícím.

4.1 Výhody a nevýhody GNU GPL z pohledu uživatele

Z pohledu běžného uživatele lze výhody shrnout přibližně takto:

- Nízká či nulová pořizovací cena – daná principem open source software, většina běžně používaného software má svou alternativu v open source software, proto je možné mít kancelářské počítače postavené výhradně na open source softwaru.
- Obvykle dobrá podpora otevřených formátů souborů.
- Možnost velké podpory v open source komunitě (záleží na rozšíření používaného software).

Z pohledu běžného uživatele lze nevýhody shrnout přibližně takto:

- Specializovaný software nemusí mít náhradu v open source software – toto je obvyklý problém software velkých firem, které využívají speciální software, který nemá plnohodnotnou možnost náhrady.
- Nemusí být dostupné české manuály a nemusí být dobrá technická podpora.
- Technická podpora obvykle placená, profesionální technická podpora ale nemusí být dostupná vůbec, spoléhaní běžného uživatele na podpůrná fóra může mít fatální následky.

- Může klást větší požadavky na uživatelskou počítačovou zdatnost.

4.2 Výhody a nevýhody EULA z pohledu uživatele

Z pohledu běžného uživatele lze výhody shrnout přibližně takto:

- U placeného software obvykle promptní a kvalifikovaná podpora, ať už na telefonu nebo emailu.
- Možnost specializovaných software – specializovaný software je obvykle placený, vzhledem k nutnosti slušné technické úrovně. Dostupnost rozsáhlých manuálů.
- Možnost tvorby zakázkového software – ta je sice možná i v open source verzích, ale v rozsahu malých a středních firem pak není žádoucí možnost poskytování interního softwaru dále.
- Dostupnost odladěných verzí softwaru a mnohdy i rychlých aktualizací.
- Proprietární software, respektive shareware může pokrýt v rámci ucelené řady produktů komplexní požadavky firmy nebo organizace.

Z pohledu běžného uživatele lze nevýhody shrnout přibližně takto:

- Obvykle větší náklady než na open source software.
- Funkčnost omezená do jisté míry malým počtem vývojářů – přeci jen na open source software mohou pracovat tisíce lidí a tisíce jich sdílí myšlenky, nápady a úpravy. Větší funkcionalita může být ale také vykoupena nestabilitou open source řešení.

4.3 Výhody a nevýhody GNU GPL z pohledu tvůrce software

Z pohledu programátora lze výhody shrnout přibližně takto:

- Možnost využití velkého množství již napsaných aplikací, respektive možnost využití velké databáze zdrojových kódů.
- Náklady na vývoj mohou být podstatně nižší než u proprietárního software či shareware.
- Snadnější přizpůsobení na míru požadavkům zákazníka.

- Větší množství testujících lidí může v důsledku znamenat velmi stabilní verze programu a dodatečnou kreativitu ostatních a připomínky ostatních lze zohlednit ve vývoji.
- Jednoduchost distribuce.

Z pohledu programátora lze nevýhody shrnout přibližně takto:

- U některých typů licencí nutnost licencovat výsledný produkt stejnou licencí.
- Nepopularita open source software u některých manažerů firem.
- Obvykle nižší ekonomický potenciál vyvíjených aplikací.
- vzhledem k dostupnosti zdrojových kódů je možné takovou aplikaci snadněji poškodit zvenčí.
- Nemusí být dosaženo finanční návratnosti vývoje

4.4 Výhody a nevýhody EULA z pohledu tvůrce software

Z pohledu programátora lze výhody shrnout přibližně takto:

- Komerční potenciál může být větší, než u open source, vzhledem k tomu že software může být čistě komerční.
- Zisk může podstatně urychlit vývoj následujících verzí, či obecně dalšího software.
- Možnost striktního omezení užití a šíření v licenčních podmínkách produktu.
- Možnost čerpat z některých open source projektů přestože je vyvíjen komerční software.

Z pohledu programátora lze nevýhody shrnout přibližně takto:

- Nutnost složitějšího cenové a licenční politiky.
- Zákazník od placeného software čeká lepší podporu než u open source software.
- Nemožnost otevřeně se radit mimo okruh vývojářů.

5 LICENCE VHODNÉ PRO KOMERČNÍ A NEKOMERČNÍ UŽITÍ

Tato kapitola shrnuje blíže fakta zmíněná v předešlých kapitolách, ve smyslu rady, jaké licence použít jako vývojář při pozicování svého produktu na trh aplikací.

Předně je třeba si zvážit klady a zápory vývoje open source software, proprietárního software nebo shareware. To do značné míry může záviset na zadavateli zakázky. Níže bude uvedeno mé osobní doporučení pro konkrétní typy licencí open source software a shareware.

5.1 Licence vhodné pro open source software

Zde záleží nejvíce asi na tom, zda je účelem vytvořit software s copyleftovou licencí, kompatibilní s GNU GPL, či nikoliv. Pokud bychom chtěli licenci která bude dalším umožňovat téměř cokoliv, lze využít licencí typu FreeBSD nebo revidované verze BSD (tzv. tříbodové), ty by splňovaly i podmínku kompatibility s GNU GPL a vývoj by mohl čerpat z velkého množství zdrojů a rovněž by byl i přínosný. Ačkoliv našim cílem nemusí být prospěch komunity a lze využít některou z necopyleftových licencí, kde lze omezit či zakázat úpravy a šíření našeho kódu. Naše zdroje, z kterých bude možné čerpat se omezí, ale naše práva, coby autora budou posílena. Pro toto použití se hodí licence jako MPL. Výhody MPL licence oproti GPL licencím je ten, že se dají kombinovat s proprietárním software. Jen ta část, která kódu která byla pod využita a byla pod MPL licencí, pod ní musí také zůstat. Zbytek může být pod jinou licencí, i komerční. MPL licence je nekompatibilní s GPL. Obvykle pokud je cílem pomoci vývojem jak komunitě, tak dalšímu rozvoji open source software, je pro nás faktickou volbou jakákoliv z nabízených copyleftových kompatibilních licencí. Pokud nám na využití naší práce nesejde tolik, lze ji vydat pod licencí odvozenou z původní BSD licence. Docílit tak lze jak kompatibility c GNU GPL, tak i větší permisivity.

5.2 Licence vhodné pro shareware

Zde, stejně jako u open source licencí, je třeba nejdříve vhodně rozmyslet marketingovou strategii vývoje softwaru v rámci trhu a pak obezřetně volit licenci. Nabízí se některý z modelů uvedených v kapitole 1.7.3. Freeware nebo donationware bude mít smysl pouze tehdy, je-li účelem předvést své schopnosti nebo pokud se dělá věc jako hobby. Pak je otázkou, zda nestojí za zvážení některá z licencí pro open source software.

Vyvíjí-li se komplexnější software, může se nám hodit před jeho vydáním, nebo pak i souběžně vydávat trialware, respektive demoverzi. Obchodním modelem založeným na demoverzi spolu s plnou verzí můžeme využít šíření verzí po internetu. Základem naší licence ale v každém případě bude EULA, která by měla být odborně sepsána a měla by korespondovat s legislativou země, kde bude software distribuován.

Volba vhodné licence může být komplexnějším problémem, než se může zdát. Pro potřeby konkrétního řešení je vhodné, pokud obsah této práce k pochopení problematiky nepostačí, kontaktovat některou z organizací uvedených v kapitole 1. Nejlépe je kontaktovat české organizace, neboť ty jsou ve svém jednání rychlejší než ty zahraniční a pomoc může být navíc komplexnější vůči legislativě státu i Evropské unie. Při distribuci softwaru do zemí Evropské unie i mimo ni, je dobré se nejdříve seznámit s místí legislativou okolo autorských zákonů a obecně přijímaných mezinárodních dohod.

6 DŮSLEDKY ŠPATNÉ VOLBY LICENCÍ VE FIRMĚ

Špatnou volbou softwarových licencí ve firmě lze neúměrně zvýšit její finanční zátěž. Nevhodnou volbou používaného softwaru, respektive nevhodnou volbou licence lze promrhat nemalé množství prostředků.

Smysl pro úspory jistě není na škodu nejen v době ekonomické krize, ale neustále. Malé firmy dnes používají převážně proprietární software, což je z čistě ekonomického pohledu přinejmenším zarážející. Mnohý software by se dal nahradit neplacenou open source verzí a ušetřené peníze by se mohly investovat jinam. Existují ale speciální softwary jejichž plnohodnotnou verzí budete hledat marně. V lepším případě najdete produkt který nesplní Vaše očekávání. V takovém případě je volba proprietárního softwaru jistě namístě. Běžný kancelářský počítač si však snadno může vystačit pouze s open source softwarem a šetřit tak nemalé finance.

Ve větších podnicích poslední dobou přicházejí na výhody cloud computingu, ty jsou zřejmé zejména u velkých firem. Právě ony totiž kladou na IT infrastrukturu a software vysoké požadavky. Budování vlastního IT zázemí může být pro firmu velkou finanční zátěží, přestože jednorázovou. Správa takovéto infrastruktury také obnáší najmutí pracovních sil. To vše se může negativně projevit na finančním bilancování firmy. Komplexních řešení v takovýchto případech existuje několik.

Prvním jsou multilicenční programy. Nejdříve se v takové firmě provede audit, jenž má za úkol zjistit potřeby firmy. V praxi může mít nasazení nového softwaru neblahý dopad na produktivitu práce. Pak se může snadno stát, že nový software je sice levnější než původní a ušetřil náklady, avšak produktivita lidí, kteří jej používají klesla. Ekonomický důsledek je tak v praxi negativní. Proto je dobrédbát opatrnosti a nejdříve raději provádět komplexní analýzu.

Multilicenční programy dovedou uspořit nemalé peníze v kooperaci se zjišťováním firemních potřeb. Multilicence, hromadný nákup licencí, má hlavně snížit jednotkovou cenu a zvýšit možnosti užití softwaru oproti standardním licencím.

Druhým neméně podstatným řešením je pronájem licencí. Firma nemá díky tomuto velký jednorázový výdaj, ačkoliv je to vlastně investice, ale pravidelnou měsíční platbu. Výhoda takového řešení je, že lze dynamicky měnit nastavení takovýchto smluv podle potřeb růstu firmy.

Velkým firmám může přijít ale i toto nevýhodné. V tom případě vstupuje do hry cloud computing. Ten dovede komplexně zaštití jak softwarové tak hardwarové požadavky na IT zázemí. Firma pak nemá potřebu vlastnit servery, ani serverový software a vše si pronajímá. V případě hardwaru se mluví o tzv. pronajatém výpočetním výkonu. Takový údaj nehovoří jasně o tom zda jde fyzicky o jeden server, nebo o pět. Takový údaj pouze vystihuje, kolik toho firma může v jednu chvíli maximálně obdržet. Obdobně se postupuje i v případě softwarových licencí. Firma si pronajme software jež používá a to s dostatečným počtem licencí pro své zaměstnance.

Velké firmy se od malých ale v mnohém liší. V malých firmách obvykle neexistuje vyhrazený člověk který by se staral o IT infrastrukturu a licenční plánování. Obecně se v malých firmách příliš nedbá na to odkud software pochází, ale jaká je jeho cena. Mnoho uživatelů proto ze zvyku instaluje operační systém Windows tzv. načerno, stejně jako mnoho lidí jak ve firmách tak domácnostech používá kancelářský balík Microsoft Office. Za svou několikaletou praxi jsem setkal s mnoha nešvary. Nejhorší je situace, kdy si majitel firmy ani neuvědomuje, že dochází k něčemu špatnému. Důsledkem pak mohou být softwarové kontroly a audity a v důsledku i velké pokuty pro ty, jenž nelegálně software využívali.

Takové porušení licenčních podmínek se pak řeší obvykle jako trestný čin podle trestního zákoníku. Postup bývá ale v praxi individuální. Záleží na množství kopií softwaru a na druhu softwaru. Je evidentní že ušlý zisk z programu za stokorunu bude jiný, než ušlý zisk distributora, výrobce a potažmo autora u softwaru za tisíce. V praxi pak pokuty šplhají do statisíců korun i jednotek milionů a to podle rozsahu provinění. U nás je v tomto směru aktivní Policie ČR a organizace BSA. Ta je však soukromou organizací a „moc“ ji dávají až anonymní udání na konkrétní firmy.

Přesto, že se u nás softwarová kriminalita mírně zmenšuje, stále je unijní průměr okolo 35%.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo zvýšení povědomí o problematice software licencí. Teoretická část je věnována podnětům a důvodům vzniku organizací na podporu svobodného software, samotnému pojmu svobodný software a vysvětluje jisté nuance v chápání pojmů open source software a free software a poukazuje na nejednoznačnost chápání těchto pojmů v literatuře české i anglosaské. Práce se v teoretické části rovněž věnuje popisu pojmů nutných k pochopení problematiky svobodného software a ukazuje rozdíly právních systémů Spojených států amerických a Evropské unie, obzvláště v přijímání software patentů. Ty nemají v kontinentálním právu místo. Rozebrán je možný vliv přijetí software patentů na trh softwaru a služeb a na další rozvoj a vývoj softwaru. Teoretická část objasňuje částečně nejdůležitější právní aspekty smluv EULA a GNU GPL.

V praktické části jsem se zaměřil na srovnání licencí typu EULA a GNU GPL, respektive vztahuje poznatky z teoretické části na praxi v oblasti prodeje, nákupu a vývoje software. Hodnocení pozitiv a negativ je pak bráno v širším kontextu licencí pro komerční a nekomerční užití a to jak z pohledu uživatele, tak z pohledu vývojáře software. Pátá kapitola uvádí strohý obecný postup volby počítačové licence, vzhledem k pozicování výsledného software na trhu.

Poslední kapitola obsahuje právním a finančním důsledkům podcenění auditu software licencí a možnostem využití cloud computingu v praxi středních a velkých firem, kde je možným nástrojem budoucnosti firemní IT infrastruktury. A diskutuje možnosti a výhody nasazení open source softwaru a dopady tohoto jednání na ekonomiku firmy.

Výsledky této práce je dle mého soudu možné využít k vzdělání managementu a ostatních pracovníků firmy v pojmech a důsledcích licencování software a poučení o zodpovědnosti. Na tuto práci by mohla navázat další, delší práce, jenž by se více zaměřila na licence v kontextu cloud computingu a možnosti pronajímání licencí. Cloud computing je totiž právě ten nástroj, který dle mého názoru může být budoucností firem nad 20 zaměstnanců v oblasti outsourcingu IT infrastruktury a obecné optimalizace nákladů. Rovněž by se, dle mého, mohla práce rozvinout ve smyslu ekologického vlivu cloud computingu, jakožto možnosti konsolidovat IT infrastrukturu mnoha firem do kompaktnějších celků.

CONCLUSION

The purpose of this bachelor thesis is to extend awareness of software licensing problems. Theoretical part is focused on reasons of origin of organization for subvention of open source software, as well is focused on the term open source software and free software and nuances between those two terms a comprehension of them in Czech and Anglo-Saxon literature. The thesis is also bended to description of terms necessary to comprehend problems of free software and show differences in law systems of both United States of America and Europe Union, especially in comprehension of software patent term. Software patent have no such a place in continental law. Influence of acceptance of software patent term to European law to software market, services, development and evolution is also mentioned. Theoretical part of the thesis, also clarify important pars in EULA and GNU GPL agreements in connection to law.

In practical part is focused to comparison of both EULA and GNU GPL like licenses and is connecting theoretical knowledge with experiences in sale, marketing and developing software. Evaluation of pros and cons is taken in much wider view of commercial and non-commercial use in user's and programming engineer's side of view. Fifth chapter mentions rigorous and universal procedure of license choice in connection to placing the software on the market.

Last chapter include law an financial effects of software license's audit and also include options of cloud computing in reality of middle and big companies, where it might become a one of tools of IT infrastructure future. Also options and pros of using open source software to company's economy.

Produce of this thesis is, in my humble opinion, in education of company management and other company employees in problems and terms of software licensing and knowledge of effects and responsibility. This thesis might be followed by some other thesis focused on software licensing in connection to cloud computing and options of software leasing. Cloud computing is just the tool, that, in my opinion, might be future in companies with 20+ employers in IT infrastructure outsourcing process a optimalization of cost effective using. Further, If I can say, following thesis might continue in explaining ecologic impact of using cloud computing as consolidated IT infrastructure of companies.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

KNIHY:

- [1] *Autorský zákon : právní stav ke dni 15.6.2009.* Česká republika : C. H. Beck, 2009. 236 s. ISBN 978-80-7400-203-8.
- [2] ČERMÁK, J. *Internet a autorské právo.* 2. Praha : Linde, 2003. 252 s. ISBN 80-7201-423-4.
- [3] JAEGER, T.; METZGER, A. *Open Source Software : Rechtliche Rahmenbedingungen der freien Software.* Praha : C.H. Beck, 2006. 380 s. ISBN 978-3-406-53803-2.
- [4] KŘÍŽ, Jan. *Ochrana autorských práv v informační společnosti.* Praha : Linde, 1999. 252 s. : il. s. ISBN 80-720-1190-1.
- [5] SMEJKAL, V. *Internet a §§§ : aktualiz. a rozš. vyd..* Praha : Grada, 2001. 284 s. ISBN 80-247-0058-1.
- [6] ŠTĚDRŇ, B. *Ochrana a licencování počítačového programu.* Praha : Wolters Kluwer ČR, 2010. 220 s. ISBN 978-80-7357-555-7.
- [7] ŠTĚDRŇ, B. *Open Source software : ve veřejné správě a soukromém sektoru.* 1. Praha : Grada, 2009. 128 s. ISBN 978-80-247-3047-9.

PERIODIKA:

- [8] SLÁMA, D.; BOČEK, M. MÝTY A POVĚRY : ROZPLEŤTE SÍŤ AUTORSKÉHO ZÁKONA. *Computer.* 26.3.2009, XVI, 06/09, s. 18-21.

INTERNETOVÉ ODKAZY:

- [8] *Cnews.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-06-07]. VirnetX: nenažraný patentový troll jde po Applu a Cisco. Dostupné z WWW: <<http://www.cnews.cz/virnetx-dns-vpn-apple-microsoft-cisco-nec-aastra-patent>>.

- [10] *Computerworld.cz* [online]. 2009 [cit. 2011-06-07]. Softwarové licence pro cloud computing. Dostupné z WWW: <<http://computerworld.cz/software/softwareve-licence-pro-cloud-computing-4338>>.
- [11] *Creativecommons.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Creative Commons Česká republika. Dostupné z WWW: <<http://www.creativecommons.cz/>>.
- [12] *Ffi.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-06-07]. České sdružení pro svobodnou informační infrastrukturu. Dostupné z WWW: <http://ffi.cz/index.php/Hlavn%C3%AD_strana>.
- [13] *Ffi.cz* [online]. 2005 [cit. 2011-06-07]. Patentový parazitismus. Dostupné z WWW: <http://ffi.cz/index.php/Patentov%C3%BD_parazitismus>.
- [14] *Fsf.org* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. About. Dostupné z WWW: <<http://www.fsf.org/about/>>.
- [15] *Itia.ntua.gr* [online]. 2010 [cit. 2011-06-07]. Dangers from software patents in Europe. Dostupné z WWW: <<http://itia.ntua.gr/antonis/political/software-patents-in-europe/>>.
- [16] *Gnu.org* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Categories of free and nonfree software. Dostupné z WWW: <<http://www.gnu.org/philosophy/categories.html>>.
- [17] *Gnu.org* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Často kladené otázky o GNU GPL. Dostupné z WWW: <<http://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.cs.html#WhatDoesCompatMean>>.
- [18] *Gnu.org* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. GNU Free Documentation License. Dostupné z WWW: <<http://www.gnu.org/licenses/fdl.html>>.
- [19] *Gnu.org* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Kategorie svobodného a nesvobodného software. Dostupné z WW: <<http://www.gnu.org/philosophy/categories.cs.html#ProprietarySoftware>>.

- [20] *Gnu.org* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Proč je užívání pojmu „Free Software“ (svobodný software) lepší než „Open Source“ (otevřený zdrojový kód) . Dostupné z WWW: <<http://www.gnu.org/philosophy/free-software-for-freedom.cs.html>>.
- [21] *Gnu.org* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. The BSD License Problem. Dostupné z WWW: <<http://www.gnu.org/philosophy/bsd.html>>.
- [22] *Gnu.org* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. The Free Software Definition. Dostupné z WWW: <<http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.html>>.
- [23] *Gnu.org* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Various Licenses and Comments about Them. Dostupné z WWW:
<<http://www.gnu.org/licenses/license-list.html#GPLCompatibleLicenses>>.
- [24] *Gnugpl.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Český překlad Obecné veřejné licence GNU - GNU General Public Licence (GNU GPL). Dostupné z WWW: <<http://www.gnugpl.cz/>>.
- [25] *Gpl-violations.org* [online]. 2010 [cit. 2011-06-07]. Gpl-violations.org project prevails in court case on GPL violation by D-Link. Dostupné z WWW:
<http://gpl-violations.org/news/20060922-dlink-judgement_frankfurt.html>.
- [26] *Mzv.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. EU chce posílit práva duševního vlastnictví. Dostupné z WWW:
<http://www.mzv.cz/representation_brussels/cz/evropska_unie/vnitri_trh_eu/eu_chce_posilit_prava_dusevniho.html>.
- [27] *Managementmania.com* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. SLA (Service Level Agreement). Dostupné z WWW:
<<http://managementmania.com/index.php/informatika/37-ostatni/273-service-level-agreement>>.
- [28] *Opensource.org* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. History of the OSI. Dostupné z WWW: <<http://www.opensource.org/history>>.

- [29] *Oss.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://www.oss.cz/cs/historie>>.
- [30] *Pctuning.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Patentový troll – Rambus, znovu skončil v červených číslech. Dostupné z WWW: <http://pctuning.tyden.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=20838&catid=1&Itemid=57>.
- [31] *Root.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Free software (tzv. svobodný software). Dostupné z WWW: <<http://www.root.cz/specialy/licence/free-software-tzv-svobodny-software/>>.
- [32] *Root.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Slovníček pojmů. Dostupné z WWW: <<http://www.root.cz/slovnicek/>>.
- [33] *Svethardware.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Slovník. Dostupné z WWW: <<http://www.svethardware.cz/>>.
- [34] *Softwarelicenses.org* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. MIT license. Dostupné z WWW: <http://www.softwarelicenses.org/pl_open_source_licenses_mit.php>.
- [35] *Wikipedia.org* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. History of free software. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Free_Software>.
- [36] *Www.microsoft.com* [online]. 2009 [cit. 2011-02-07]. Find End User License Terms for Microsoft Software License by Microsoft or the Computer Manufacturer. Dostupné z WWW: <<http://www.microsoft.com/About/Legal/EN/US/IntellectualProperty/UseTerms/Default.aspx>>.
- [37] *Www.microsoft.com* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Get Genuine Windows Agreement (GGWA). Dostupné z WWW: <<http://www.microsoft.com/cze/windows/legalizace/ggwa/default.msp>>.
- [38] *Www.microsoft.com* [online]. 2005 [cit. 2011-06-07]. Q&A: Microsoft Calls for Reforms to the U.S. Patent System. Dostupné z WWW: <<http://www.microsoft.com/presspass/features/2005/mar05/03-10PatentReform.msp>>.

- [39] *Www.microsoft.com* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Nákup softwaru s počítačem (OEM). Dostupné z WWW: <<http://www.microsoft.com/cze/licence/oem/default.aspx>>.
- [40] *Www.microsoft.com* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Program Microsoft Service Provider License Agreement (SPLA). Dostupné z WWW: <<http://www.microsoft.com/cze/licence/Programy/com/spla.aspx>>.
- [41] *Zakony-online.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Občanský zákoník §37. Dostupné z WWW: <<http://zakony-online.cz/?s6&q6=37>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AGPL	Affero GPL licence
APL	Adaptive Public Licence – volně přeloženo jako „přizpůsobivá veřejná licence“ Vznikla na kanadské University of Victoria
APSL	Apple public source licence – volně přeloženo: „licence pro veřejné zdroje firmy Apple“
BD	Z anglického Blue-ray Disc, po CD a DVD je třetí generací optických nosičů dat
BSD	Z anglického Berkeley Software Distribution označuje obchodní organizaci při univerzitě v Berkeley v Kalifornii v USA
BSA	Business Software Alliance, sdružení firem působící v mnoha zemích světa, úkolem je hájit zájmy software průmyslu.
CD	Z anglického Compact Disc, tedy optický nosič digitálních dat
CPU	Z anglického: Central Processing Unit, volně přeloženo: „Centrální výpočetní jednotka“, část počítače vykonávající strojový kód.
ČVUT	České vysoké učení technické
DRM	Digital Restrictions Management – volně přeloženo: „Správa digitálních práv“ -je to zastřešující pojem pro metody kontroly a ochrany obsahu digitálních médií
DVD	Z anglického Digital Versatile Disc nebo Digital Video Disc, digitální optický nosič dat, nástupce CD
EPÚ	Evropský patentový úřad, též EPO z anglického European Patent Organisation
EULA	End user licence agreement – volně přeloženo: „licenční smlouva s koncovým uživatelem“
EUPL	European Union Public Licence – volně přeloženo: „Veřejná licence Evropské unie“
GFDL	GNU Free Documentations Licence – volně přeloženo: „GNU licence pro svobodné dokumenty“, je licence pro veškeré textové dokumenty

FDL	Viz GFDL
FFII	Foundation for Free Information Infrastructure, nadace na podporu svobodné informační infrastruktury
FJFI	Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská
FS	Z anglického Free Software – volně přeloženo: „svobodný software“
GGWA	Z anglického Get Genuine Windows Agreement – volně přeloženo: „Smlouva o získání pravého Windows“ ,jedná se o licenci legalizující operační systém Windows
GNU	GNU is Not Unix – volně přeloženo: „GNU není Unix“
GPL	General Public Licence – volně přeloženo „všeobecná veřejná licence“
IT	Informační technologie
LGPL	GNU Lesser General Public Licence, dříve též GNU Library General Public Licence je GPL licence pro software knihovny
MIT	Z anglického Massachusetts Institute of Technology, Massachusettský technologický institut je soukromá výzkumná univerzita v Cambridge, Massachusetts
MPL	Mozilla Public Licence, méně copyleftová software licence než GPL
MS-PL	Microsoft Public License, Microsoft licence pro svobodný software, GPL nekompatibilní
MS-RL	Microsoft Reciprocal License, Microsoft licence pro svobodný software, GPL nekompatibilní
OEM	Z anglického Original Equipment Manufacturer – termín označující, že výrobce zařízení používá software a/nebo hardware třetí strany (obvykle se jedná o operační systém nebo balík kancelářských programů či antivirový program)
OSS	Z anglického Open Source Software – stejný význam jako FS (viz výše)
OSS/FS	Spojení zkratk OSS a FS v jednu
PC	Z anglického Personal Computer – volně přeloženo: „Osobní počítač“

- SaaS Z anglického Software as a Service – volně přeloženo: „Software jako služba“
- SLA Z anglického Service Level Agreement – volně přeloženo: „Dohoda o úrovni poskytovaných služeb“
- SPLA Z anglického Service Provider Licence Agreement – volně přeloženo jako „Licenční smlouva pro poskytovatele služeb“

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obr. Č. 1: Dělení software podle FSF Inc. 14
- Obr. Č. 2: Copyright logo 17
- Obr. Č. 3: Copyleft logo 18
- Obr. Č. 4: Windows 3.0 20
- Obr. Č. 5: Windows 7 20

SEZNAM PŘÍLOH

- Č. 1: Stanovy FFIL.CZ
- Č. 2: Anglický vzor pro EULA
- Č. 3: Grafická schémata pro Creative Commons
- Č. 4: Licenční podmínky pro software společnosti Microsoft: Windows 7 Professional, dostupné z www:
http://download.microsoft.com/Documents/UseTerms/Windows%207_Professional_Czech_710e6bf8-9043-487b-a356-528e57df54b3.pdf
- Č. 5: Český překlad GNU General Public License, dostupný z www:
<http://ii.iinfo.cz/r/kd/GNU-GPL-2-CZ.pdf>

PŘÍLOHA Č. 1: STANOVY FFII.CZ

Zdroj: ffii.cz/index.php/Stanovy_FFII.cz

= STANOVY ČESKÉHO SDRUŽENÍ PRO SVOBODNOU INFORMAČNÍ INFRASTRUKTURU =

České sdružení pro svobodnou informační infrastrukturu (dále jen "sdružení") je dobrovolným sdružením ve smyslu Zákona o sdružování občanů 83/1990 Sb. a jeho novely 68/1993 Sb.

1 Poslání sdružení

1.1 Základním posláním sdružení je šíření osvěty v oblasti zpracování dat a podpora rozvoje veřejných informačních statků založených na autorském právu, svobodné soutěži a otevřených standardech.

1.2 Sdružení chce

- * umožnit svobodné použití základních informačních zdrojů,
- * ochránit tvůrce před plagiátory a veřejnost před monopoly,
- * dát politickou váhu programátorům, podnikatelům na poli informatiky a informaticky vzdělaným občanům.

2 Základní ustanovení

2.1 České sdružení pro svobodnou informační infrastrukturu je dobrovolné sdružení autorů, vývojářů, producentů a uživatelů informačních a komunikačních technologií.

2.2 Sdružení je samostatnou právnickou osobou se sídlem v Rudné u Prahy; sídlí

na adrese Jinočanská 1137, 252 19 Rudná u Prahy.

2.3 V mezinárodní oblasti sdružení vystupuje pod anglickým ekvivalentem Czech Foundation for a Free Information Infrastructure.

2.4 Sdružení užívá zkratky FFII.CZ.

3 Činnost sdružení

3.1 Sdružuje autory, vývojáře, producenty a uživatele informačních a komunikačních technologií v České republice.

3.2 Spolupracuje s institucemi, organizacemi a jednotlivci vyvíjejícími nebo

využívajícími software a s obdobně zaměřenými skupinami či jednotlivci.

3.3 Šíří osvětu v oblasti zpracování dat. Napomáhá rozvoji veřejných informačních statků založených na autorském právu, svobodné soutěži a otevřených standardech.

síly či
sil najímaných za úplatu.

4 Členství ve sdružení

4.1 Sdružení má členy řádné, kolektivní a čestné z České republiky a ze zahraničí.

4.2 Řádným členem sdružení se může stát každý občan, který se přihlásí k myšlence poslání sdružení, souhlasí se stanovami sdružení, podá příslušnou přihlášku a zaplatí členský příspěvek.

4.3 Kolektivním členem sdružení se může stát každá právnická osoba, která se ztotožní s posláním sdružení, souhlasí se stanovami sdružení, podá příslušnou přihlášku a zaplatí členský příspěvek.

4.4 Čestným členem sdružení se může stát každý občan, který se přihlásí k myšlence poslání sdružení a souhlasí se stanovami sdružení.

4.5 Řádní a kolektivní členové jsou přijímáni usnesením výboru sdružení na základě přihlášky. Podmínkou vzniku členství je zaplacení členského příspěvku dle článku 7 těchto stanov.

4.6 Čestní členové jsou přijímáni usnesením výboru sdružení na základě návrhu libovolného člena sdružení.

4.7 Členství ve sdružení zaniká vystoupením ze sdružení na základě písemného oznámení.

4.8 Řádné a kolektivní členství ve sdružení zaniká nezaplacením členského příspěvku na příslušný rok ve výši a době uvedené v článku 7 těchto stanov.

4.9 Členství ve sdružení zaniká úmrtím člena v případě fyzické osoby.

4.10 Členství ve sdružení zaniká zánikem člena v případě právnické osoby.

4.11 Členství ve sdružení zaniká zánikem sdružení.

4.12 Členství ve sdružení zaniká vyloučením člena, rozhodne-li o tom valné shromáždění.

5 Práva člena sdružení

5.1 Možnost publikovat články v rámci publikační činnosti sdružení.

5.2 Přednostní právo na získání publikací nebo materiálů vzniklých činností sdružení.

5.3 Řádní a kolektivní členové mají právo na slevy při získávání těchto

členů

sdužení, a to s váhou 1 hlas.

5.5 Zástupci kolektivních členů mají právo hlasovat na valném shromáždění členů

sdužení, a to s váhou 3 hlasy.

5.6 Řádný i čestný člen má právo být volen do volených orgánů sdužení.

5.7 Všichni členové mají právo být pravidelně (alespoň jednou ročně) informováni o činnosti sdužení. Tyto informace jsou šířeny především pomocí

sítě Internet nebo v závažných případech rozesílány doporučeným dopisem.

6 Povinnosti člena sdužení

6.1 Řádní a kolektivní členové jsou povinni šířit vhodně osvětu v oblasti zpracování dat a pomáhat rozvoji veřejných informačních statků založených na

autorském právu, svobodné soutěži a otevřených standardech.

6.2 Člen je povinen dodržovat stanovy sdužení.

6.3 Člen je povinen informovat správce databáze členů sdužení tak, aby tato

databáze byla stále aktuální.

6.4 Člen je povinen informovat o důležitých skutečnostech výbor.

6.5 Řádní a kolektivní členové jsou povinni platit členský příspěvek dle článku 7 těchto stanov.

7 Výše členských příspěvků a doba jejich splatnosti

7.1 Členské příspěvky se platí na kalendářní rok. Výše členských příspěvků

řádného a kolektivního člena sdužení je libovolná, ale nenulová. Čestní členové příspěvky neplatí.

7.2 Členský příspěvek žadatele o členství musí být zaplacen před rozhodnutím

výboru o tomto členství. Pokud výbor rozhodne o žadatelově členství záporně,

vrátí obratem žadateli jeho členský příspěvek.

7.3 Členský příspěvek existujícího řádného a kolektivního člena na příslušný

kalendářní rok musí být zaplacen nejpozději do konce února tohoto roku.

Pokud

se tak nestane, zaniká členu členství ve sdužení dnem následujícím po této

lhůtě.

8 Organizační struktura sdužení

8.2 Výkonným orgánem sdružení je výbor sdružení (dále jen "výbor") volený v počtu 3 až 7 členů. Výbor je volen a odvoláván valným shromážděním.

8.3 Funkční období výboru je nejvýše tříleté.

8.4 Členem výboru může být pouze řádný nebo čestný člen sdružení.

8.5 Výbor musí svolávat valné shromáždění minimálně jednou ročně s přesahem maximálně dvou měsíců do následujícího roku.

8.6 Informace o termínu, místu konání a navrhovaném programu valného shromáždění musí být zveřejněna na WWW serveru sdružení a rozeslána všem členům

sdružení elektronickou nebo papírovou poštou nejpozději 14 dní před navrhovaným termínem konání.

8.7 Pokud je na programu valného shromáždění závažný bod k projednání (změna

stanov, volba výboru nebo likvidace sdružení), musí být tato skutečnost v pozvánce výslovně uvedena. Takový závažný bod k projednání nemůže být do programu přidán dodatečně.

8.8 Pokud valné shromáždění odvolá na své schůzi výbor, musí následně na téže schůzi zvolit výbor nový. Pokud tak neučiní, je odvolání výboru neplatné. Volba

nového výboru v tomto případě nemusí být uvedena na pozvánce.

8.9 Výbor sdružení je povinen svolat valné shromáždění na základě žádosti alespoň jedné třetiny všech členů sdružení, a to do 21 dní od podání této žádosti.

8.10 Výbor volí ze svého středu předsedu, který pověřuje jednotlivé členy vybranými úkoly.

8.11 Ve výboru je možno dohodnout rozhodnutím výboru kratší funkční období předsedy, nejméně ale 1 rok.

8.12 Výbor řídí sdružení v období mezi valnými shromážděními a za svou činnost je odpovědný valnému shromáždění.

8.13 Výbor může z naléhavých důvodů kooptovat další řádné členy sdružení. Toto je povinen oznámit na nejbližším valném shromáždění.

8.14 Minimálně jednou ročně dává výbor všem členům sdružení informaci o své činnosti a rámcových plánech do budoucna.

8.15 Výbor je oprávněn nadpoloviční většinou hlasů výboru svolat z vážných důvodů výjimečné valné shromáždění i více než jednou za rok.

8.16 Za sdružení jedná jeho předseda, případně jím pověřené osoby.

8.17 Výbor řeší veškeré otázky na zasedání výboru. Z tohoto zasedání je nutno pořídit zápis, který podepisuje člen pověřený jeho zpracováním a

považuje
elektronicky podepsaný záznam komunikace.

8.18 Kontrolními orgány sdružení jsou revizoři volení valným shromážděním.

8.19 O návrzích se valné shromáždění usnáší hlasováním. Právo hlasovat mají

řádní a čestní členové a pověření zástupci kolektivních členů. Váha hlasu člena

je stanovena ve člancích 5.4 a 5.5. Usnesení (s výjimkou stanovenou články 10.1

a 10.2) je přijato, vysloví-li se pro ně nadpoloviční většina odevzdaných hlasů

přítomných členů sdružení. Požádá-li alespoň jeden člen o tajné hlasování, je

třeba hlasovat tajně. Rozhodnutí valného shromáždění jsou pro výbor závazná.

8.20 K řešení sporů uvnitř sdružení volí valné shromáždění rozhodčí komisi,

která je podřízena přímo valnému shromáždění sdružení.

8.21 Se zánikem členství ve sdružení přestává člen být také členem všech orgánů sdružení.

9 Zásady hospodaření

9.1 Hospodářská činnost sdružení je zajišťována:

- * z příspěvků členů,
- * z darů a odkazů.

9.2 Sdružení může v rámci svých možností proplácet výdaje nutné na činnost výboru i dalších členů sdružení.

9.3 Za finanční hospodaření sdružení zodpovídá výbor sdružení, dispoziční právo

k účtu má předseda sdružení, který podle svého uvážení může toto dispoziční

právo udělit i dalším členům výboru na dobu určitou, nejdéle však do konce

svého funkčního období a funkčního období příslušného výboru.

9.4 Ve věcech finančních zodpovídá výboru za využívání bankovních účtů předseda

sdružení, a to vždy v příslušném funkčním období. Výbor zpravidla pověřuje

svého člena (hospodáře), aby pomáhal předsedovi s hospodářskou agendou a případně s řízením práce kvalifikované externí síly, pověřené péčí o účetní

doklady sdružení. Revizní komise má právo nahlížet do účetních dokladů sdružení.

10 Závěrečná ustanovení

10.1 Znění stanov sdružení je možno změnit pouze na základě hlasování valného shromáždění, pokud se pro změnu vysloví alespoň dvě třetiny odevzdaných hlasů přítomných členů sdružení.

10.2 Sdružení zaniká usnesením valného shromáždění, vysloví-li se pro tento návrh alespoň dvě třetiny hlasů všech členů. Likvidační zůstatek bude rozdělen mezi právnické nebo fyzické osoby určené usnesením valného shromáždění

PŘÍLOHA Č. 2: ANGLICKÝ VZOR PRO EULA

Zdroj: <http://www.developer-resource.com/sample-eula.htm>

END-USER LICENSE AGREEMENT FOR {INSERT PRODUCT NAME}

IMPORTANT PLEASE READ THE TERMS AND CONDITIONS OF THIS LICENSE AGREEMENT CAREFULLY BEFORE CONTINUING WITH THIS PROGRAM

INSTALL: {INSERT COMPANY NAME's} End-User License Agreement ("EULA") is a legal agreement between you (either an individual or a single entity) and {INSERT COMPANY NAME}. For the {INSERT COMPANY NAME} software product(s) identified above which may include associated software components, media, printed materials, and "online" or electronic documentation ("SOFTWARE PRODUCT"). By installing, copying, or otherwise using the SOFTWARE PRODUCT, you agree to be bound by the terms of this EULA. This license agreement represents the entire agreement concerning the program between you and {INSERT COMPANY NAME}, (referred to as "licenser"), and it supersedes any prior proposal, representation, or understanding between the parties. If you do not agree to the terms of this EULA, do not install or use the SOFTWARE PRODUCT.

The SOFTWARE PRODUCT is protected by copyright laws and international copyright treaties, as well as other intellectual property laws and treaties. The SOFTWARE PRODUCT is licensed, not sold.

1. GRANT OF LICENSE.

The SOFTWARE PRODUCT is licensed as follows:

(a) Installation and Use.

{INSERT COMPANY NAME} grants you the right to install and use copies of the SOFTWARE PRODUCT on your computer running a validly licensed copy of the operating system for which the SOFTWARE PRODUCT was designed [e.g., Windows 95, Windows NT, Windows 98, Windows 2000, Windows 2003, Windows XP, Windows ME, Windows Vista].

(b) Backup Copies.

You may also make copies of the SOFTWARE PRODUCT as may be necessary for backup and archival purposes.

2. DESCRIPTION OF OTHER RIGHTS AND LIMITATIONS.

(a) Maintenance of Copyright Notices.

You must not remove or alter any copyright notices on any and all copies of the SOFTWARE PRODUCT.

(b) Distribution.

You may not distribute registered copies of the SOFTWARE PRODUCT to third parties. Evaluation versions available for download from {INSERT COMPANY NAME}'s websites may be freely distributed.

(c) Prohibition on Reverse Engineering, Decompilation, and Disassembly.

You may not reverse engineer, decompile, or disassemble the SOFTWARE PRODUCT, except and only to the extent that such activity is expressly permitted by applicable law notwithstanding this limitation.

(d) Rental.

You may not rent, lease, or lend the SOFTWARE PRODUCT.

(e) Support Services.

{INSERT COMPANY NAME} may provide you with support services related to the SOFTWARE PRODUCT ("Support Services"). Any supplemental software code provided to you as part of the Support Services shall be considered part of the SOFTWARE PRODUCT and subject to the terms and conditions of this EULA.

(f) Compliance with Applicable Laws.

You must comply with all applicable laws regarding use of the SOFTWARE PRODUCT.

3. TERMINATION

Without prejudice to any other rights, {INSERT COMPANY NAME} may terminate this EULA if you fail to comply with the terms and conditions of this EULA. In such event, you must destroy all copies of the SOFTWARE PRODUCT in your possession.

4. COPYRIGHT

All title, including but not limited to copyrights, in and to the SOFTWARE PRODUCT and any copies thereof are owned by {INSERT COMPANY NAME} or its suppliers. All title and intellectual property rights in and to the content which may be accessed through use of the SOFTWARE PRODUCT is the property of the respective content owner and may be protected by applicable copyright or other intellectual property laws and treaties. This EULA grants you no rights to use such content. All rights not expressly granted are reserved by {INSERT COMPANY NAME}.

5. NO WARRANTIES

{INSERT COMPANY NAME} expressly disclaims any warranty for the SOFTWARE PRODUCT. The SOFTWARE PRODUCT is provided 'As Is' without any express or implied warranty of any kind, including but not limited to any warranties of merchantability, noninfringement, or fitness of a particular purpose. {INSERT COMPANY NAME} does not warrant or assume responsibility for the accuracy or completeness of any information, text, graphics, links or other items contained within the SOFTWARE PRODUCT. {INSERT COMPANY NAME} makes no warranties respecting any harm that may be caused by the transmission of a computer virus, worm, time bomb, logic bomb, or other such computer program. {INSERT COMPANY NAME} further expressly disclaims any warranty or representation to Authorized Users or to any third party.

6. LIMITATION OF LIABILITY

In no event shall {INSERT COMPANY NAME} be liable for any damages (including, without limitation, lost profits, business interruption, or lost information) rising out of 'Authorized Users' use of or inability to use the SOFTWARE PRODUCT, even if {INSERT COMPANY NAME} has been advised of the possibility of such damages. In no event will {INSERT COMPANY NAME} be liable for loss of data or for indirect, special, incidental, consequential (including lost profit), or other damages based in contract, tort or otherwise. {INSERT COMPANY NAME} shall have no liability with respect to the

content of the SOFTWARE PRODUCT or any part thereof, including but not limited to errors or omissions contained therein, libel, infringements of rights of publicity, privacy, trademark rights, business interruption, personal injury, loss of privacy, moral rights or the disclosure of confidential information.

PŘÍLOHA Č. 3: GRAFICKÁ SCHÉMATA PRO CREATIVE COMMONS

Zdroj: www.creativecommons.cz

Označení licence	Práva		Povinnosti			Název licence
BY						Uvedte autora
BY-SA						Uvedte autora – Zachovejte licenci
BY-ND						Uvedte autora – Nezasahujte do díla
BY-NC						Uvedte autora – Nevyužívejte komerčně
BY-NC-SA						Uvedte autora – Nevyužívejte komerčně – Zachovejte licenci
BY-NC-ND						Uvedte autora – Nevyužívejte komerčně – Nezasahujte do díla